

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Vyšná Olšava na roky 2026 – 2030 s výhľadom do roku 2035

Názov:	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Vyšná Olšava na roky 2026 – 2030 s výhľadom do roku 2035
Územné vymedzenie:	Obec Vyšná Olšava
Územný plán obce schválený:	nie
Dátum schválenia PHSR:	DD. MM. RRRR
Dátum platnosti	od 01.01.2026 do 31.12.2035
Verzia ¹	1.0
Publikovaný verejne:	DD. MM. RRRR

¹ Prvé prijaté znenie sa označuje číslom 1.0. V prípade zásadnej zmeny sa ďalšie aktualizované verzie označujú 2.0, 3.0 atď. V prípade malých zmien sa označuje

Obsah

Úvod	3
Cieľ dokumentu PHSR obce Vyšná Olšava	4
Časť A - Analytická časť	7
Geologické a geomorfologické pomery	10
Hydrologické pomery	12
Klimatické podmienky a súčasná krajinná štruktúra	13
Fauna, flóra a vegetácia	16
Chránené územia	17
Odpadové hospodárstvo	18
História obce	19
Technická infraštruktúra a doprava	23
Vzdelávanie a školstvo	25
Zdravotníctvo a sociálna oblasť	26
Časť A.I - Analýza vnútorného prostredia	28
Ľudské zdroje	28
Hospodárenie obce	34
Časť A.II Analýza vonkajšieho prostredia	38
STEEP analýza	40
Časť A.III Zhodnotenie súčasného stavu územia	41
SWOT analýza (Silné stránky, slabé stránky, príležitosti, ohrozenia)	41
Časť B - Strategická časť	45
Vízia, ciele a priority	45
Časť C - Programová časť	49
Opatrenia a aktivity	49
Časť D - Realizačná a finančná časť	52
Administratívne, organizačné a inštitucionálne zabezpečenie PHSR	54
Systém monitorovania a hodnotenia	55
Záver	56
Prílohy PHSR	57

Úvod

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Vyšná Olšava na roky 2026 – 2030 s výhľadom do roku 2035 (ďalej len „PHSR“) je základným programovým a výkonným dokumentom spracovaným na lokálnej a čiastočne i regionálnej úrovni. Zohráva kľúčovú úlohu pri plánovaní rozvoja obce a pri využívaní štrukturálnych fondov EÚ pre svoj sociálno – hospodársky rozvoj. Je prostriedkom na napĺňanie vízie ďalšieho smerovania rozvoja obce. Je strednodobým programovým dokumentom realizačnej fázy na podporu regionálneho rozvoja na úrovni obce s dôrazom na ekonomickú a sociálnu oblasť.

Obsah a základné prístupy k tvorbe programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja upravuje zákon č. 539/2008 Z. z o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov.

PHSR obce Vyšná Olšava podporuje regionálny rozvoj na miestnej úrovni s dôrazom na sociálnu a ekonomickú sféru. Je to program cielených opatrení, navrhnutý pre oživenie a stimuláciu sociálneho, ekonomického a kultúrneho rozvoja obce, ktorý na základe monitorovania bude priebežne aktualizovaný a dopĺňaný.

PHSR rieši „využitie malého územia na miestnej úrovni“ – v intraviláne obce - § 4 ods. 2 písm. b) zákona EIA. Tento dokument je otvorený, je možné ho dopĺňať a tým pružne reagovať na potreby občanov a potreby rozvoja obce.

Na vypracovaní tohto dokumentu participovali zainteresované subjekty obce, pričom dôležitú úlohu zohral aj záujem občanov. Tí boli zapojení hlavne do prezentovania svojich návrhov a konkrétnych myšlienok pre ďalší rozvoj a smerovanie obce.

Obsah (osnova) dokumentu PHSR:

- Úvod
- Časť A - Analytická časť
- Časť B - Strategická časť
- Časť C - Programová časť
- Časť D - Realizačná a finančná časť
- Záver
- Prílohy

Cieľ dokumentu PHSR obce Vyšná Olšava

Cieľom dokumentu PHSR je vytvoriť trvalo udržateľnú rozvojovú stratégiu obce, ktorá je zameraná na realizáciu sociálneho a hospodárskeho rozvoja obce s prihliadnutím na dodržanie globálnych cieľov regionálneho vývoja.

Vypracovaním tohto dokumentu splní obec jeden zo základných princípov regionálnej politiky EÚ - princíp programovania, ktorý hovorí, že podpora zo zdrojov EÚ sa viaže na vypracovanie programových dokumentov. Programovým dokumentom na úrovni obce je Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce. Možnosť získať verejné zdroje z rozpočtu EÚ a národného rozpočtu SR je často previazaná na schopnosť obce spolufinancovať rozvojové projekty z vlastných zdrojov, prípadne zo zdrojov súkromných investorov. Prehľadné usporiadanie rozvojových zámerov do podoby dokumentu Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce umožní obci zorientovať sa v hlavných oblastiach rozvoja obce, pričom jej budú ponúknuté konkrétne aktivity na ich realizáciu a ďalšie postupy na ich napĺňanie.

Základné východiskové dokumenty na miestnej úrovni

Rozpočet obce na rok 2025

Účtovná závierka obce Vyšná Olšava r. 2024

Výročná správa obce Vyšná Olšava za r. 2023

Web stránka obce Vyšná Olšava (<https://vysnaolsava.sk/>)

Základné východiskové dokumenty na úrovni kraja

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja PSK na roky 2021-2030

Integrovaná územná stratégia Prešovského samosprávneho kraja na roky 2021 – 2027

Adaptačná stratégia na zmenu klímy Prešovského samosprávneho kraja

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja

Základné východiskové dokumenty na národnej úrovni

Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2021 - 2027

Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030 - dlhodobá stratégia udržateľného rozvoja

Slovenskej republiky – Slovensko 2030

Nízko uhlíková stratégia pre rozvoj SR do roku 2030 s výhľadom do roku 2050

Národná stratégia regionálneho a územného rozvoja SR do roku 2030

Zelenšie Slovensko - Stratégia environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030

Program Slovensko 2021 – 2027

Program rozvoja vidieka SR 2014-2022

Tabuľka 1 Dôležitosť vypracovania PHSR

Vypracovanie PHSR obce Vyšná Olšava je dôležité pre:	• Zvyšovanie konkurencieschopnosti a efektivity pri čerpaní z fondov Európskej únie v rámci aktuálnej výzvy operačných programov.
	• Dosiahnutie využitia strategického plánovania v území obce.
	• Lepšiu implementáciu rozvojových aktivít.

Zdroj: vlastné spracovanie

Tabuľka 2 Zámer spracovania PHSR

Zámer spracovania PHSR	
Názov dokumentu	– Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Vyšná Olšava na roky 2026 – 2030 s výhľadom do roku 2035
Forma a riadenie procesu spracovania	– pracovníkmi samosprávy, – s pomocou externých odborníkov - metodická podpora, konzultácie, – za riadenie procesu spracovania bude zodpovedať starosta obce

Tabuľka 3 Harmonogram spracovania PHSR

Harmonogram spracovania PHSR												
Termín	I /25	II /25	III /25	IV /25	V /25	VI /25	VII /25	VIII /25	IX /25	X /25	XI /25	XII /25
Úvod												
Analytická časť												
Strategická časť												
Programová časť												
Realizačná a finančná časť												
Záver												

Časť A - Analytická časť

Obec je samostatný územný samosprávny a správny celok Slovenskej republiky, ktorý svoje samosprávne kompetencie vykonáva samostatne (zákon SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení). Základné orgány obce sú starosta a obecné zastupiteľstvo. Obecné zastupiteľstvo je zastupiteľský zbor zložený z poslancov zvolených v priamych voľbách v počte 5 poslancov.

Obec Vyšná Olšava je právnickou osobou, ktorá za podmienok ustanovených zákonom samostatne hospodári s vlastným majetkom a s vlastnými príjmami. Základnou úlohou obce pri výkone samosprávy je starostlivosť o všestranný rozvoj jej územia a o potreby jej obyvateľov.

Pri spracovaní analytickej časti PHSR bola použitá metodika zberu informácií získaných z portálu ŠÚ SR (Datacube a SODB 2021), z PRO obce Vyšná Olšava 2015-2023, z web stránky obce Vyšná Olšava a ďalších web stránok ako sú wikipédia, e-obce, z portálu štátnej ochrany prírody, z web stránky MŽP SR, MPaRV SR, MDVaRR SR a MV SR, od občanov obce Vyšná Olšava prostredníctvom dotazníkov, dostupných informácií od p. starostu obce Vyšná Olšava. Analýza obsahuje okrem tabuľkovej a grafickej časti aj časť textovú, ktorá popisuje a vysvetľuje výsledky analýzy.

Vyšná Olšava sa nachádza približne 10 km juhozápadne od okresného mesta Stropkov. Leží v nadmorskej výške 204 m. Cez obec Vyšná Olšava preteká potok Olšavka, ktorý priberá prítok zo SV svahu Chraste a na dolnom konci obce priberá sprava prítok zo SZ svahu Muchovej hory. Prvá písomná zmienka pochádza z roku 1382.

Adresa a kontaktné informácie:

Obec Vyšná Olšava 124, 090 32 Miňovce

IČO: 00331210

DIČ: 2020822617

Mobil: 0903 610 794

Mail: obecvo@vl.sk

web: <https://vysnaolsava.sk/>

Obrázok 1 Budova obecného úradu

Zdroj: OcÚ Vyšná Olšava

Tabuľka 4 Základné charakteristiky obce Vyšná Olšava

Kód obce:	528048
Názov okresu:	Stropkov
Názov kraja:	Prešovský
Štatút:	obec
PSČ:	090 32
Telefónne smerové číslo:	054
Prvá písomná zmienka o obci:	1382
Nadmorská výška obce v m. n. m.:	219
Celková výmera územia obce (ha):	1377
Hustota obyvateľstva na km ² :	45,24

Tabuľka 5 Základné polohopisné údaje obce Vyšná Olšava

Zemepisná šírka:	49°09'31" severnej šírky
Zemepisná dĺžka:	21°36'13" východnej dĺžky

Obrázok 2 Poloha obce Vyšná Olšava

Zdroj: https://sk.wikipedia.org/wiki/Vy%C5%A1n%C3%A1_Ol%C5%A1ava

Obrázok 3 Pohľad na obec Vyšná Olšava

Zdroj: OcÚ Vyšná Olšava

Geologické a geomorfologické pomery

Región orograficky patrí do oblasti Nízkych Beskýd, ktorá sa nachádza na rozhraní západokarpatskej, východokarpatskej a panónskej oblasti, v geomorfologickom celku Ondavská vrchovina. Reliéf Nízkych Beskýd je typicky flyšový. Rôzna odolnosť flyšových hornín podmieňuje vznik mierne až stredne zvlneného reliéfu územia. Ondavská vrchovina sa vyznačuje dosť nepravidelným striedaním chrbtov, kratších masívov a zníženín. Ploché chrbty tvorené pieskovcovým súvrstvím majú pomerne konštantné výšky. Erózne-denudačné procesy najmä v málo odolnom ílovcovom súvrství vymodelovali menšie kotliny a brázdy, ktoré sú zvýraznené mladými tektonickými poruchami. Jednou z nich je Stropkovská brázda, rozprestierajúca sa v okolí Stropkova. Širšie okolie Stropkova má akumulčný riečny reliéf s nepatrným uplatnením litológie. Pri tvorbe reliéfu v údolnej nive a priľahlých svahoch sa uplatňujú akumulčno-erózne procesy. Územie okresu je charakteristické erózne-denudačným pahorkatinno- vrchovinovým reliéfom. Časť územia na juhu okresu pozdĺž rieky Ondava predstavuje akumulčný reliéf. Na geomorfologickej stavbe územia sa zúčastňujú výlučne jednotky Východných Karpát. Sú zastúpené Nízkymi Beskydami, s pohoriami Ondavská a Laborecká vrchovina. Ondavská vrchovina je charakteristická striedaním pomerne vyrovnaných chrbtov smeru SZ – JV s eróznou brázdou Stropkovskou. Chrbty sú pomerne vyrovnané a skláňajú sa smerom k juhu. Doliny sú založené v osiach synklinál, respektíve prerezávajú antiklinálne chrbty systémom riečnych prelomov. V dnách dolín je vytvorený fluvialny reliéf s riečnymi nivami, riečnymi terasami rôznych generácií, ale aj malými náplavovými kužeľmi. Ondavská vrchovina – horský krajinný celok v provincii Východných Karpát v oblasti Nízkych Beskýd. Na Východ ho ohraničuje Laborecká vrchovina, na juhu Beskydské predhorie, na západe Čergov, na severozápade Ľubovnianska vrchovina, na severe Busov a štátna hranica s Poľskou republikou. Ondavská vrchovina je pretiahnutá v smere severozápad – juhovýchod s maximálnou dĺžkou 87 km a maximálnou šírkou 45 km. Celková rozloha je vyše 1800 km². Amplitúda reliéfu kolíše od 101 – 310 m, stredný uhol sklonu je 6° - 14°. Kým v juhovýchodnej časti je mierne modelovaný pahorkatinný až vrchovinový reliéf s nadmorskou výškou chrbtov 300 – 500 m (tu je najnižší bod v nive Ondavy 145 m), v strednej a severozápadnej časti je vrchovinový reliéf so stúpajúcou nadmorskou výškou chrbtov v medziach 500 – 700 m (tu je najvyšší bod Ondavskej vrchoviny Smilniansky vrch 750 m). Ondavská vrchovina je typom pohoria s príkrovovo-vrásovou stavbou. Územie budujú jednotky

magurského flyšu. Striedajú sa tu prvky račianskej, bystrickej a čergovskej jednotky v zastúpení rôznych druhov pieskovcov, bridlíc, ílovcov a slieňov. Typický flyšový reliéf Ondavskej vrchoviny charakterizujú mierne hladko modelované tvary. Pre celé územie je morfológicky príznačné striedanie pozdĺžnymi depresiami – brázdami, prípade kotlinkami. Prejavuje sa tu silná korelácia reliéfu s odolnosťou hornín a štruktúrou. Erózne-denudačnými procesmi boli na odolnejších pieskovcových súvrstviach vypreparované vyvýšené pretiahnuté chrbty alebo osamotené ploché tvrdoše, na mäkkých ílovcových a slienitých súvrstviach pretiahnuté zníženiны – brázdy. Niektoré z nich majú aj ráz kotlín. Významným prvkom reliéfu Ondavskej vrchoviny sú veľmi časté plošné aj kryhové zosuny a na odlesnených stráňach silná výmoľová erózia. Laborecká vrchovina vystupuje v území len svojimi najzápadnejšími členmi. Striedajú sa tu masívne chrbty tvoriace mohutné antiklinály s pozdĺžnymi depresiami (Repejovská a Mikovská brázda). Tu sa vyvíja riečna sieť so slabo vyvinutými riečnymi nivami, ale aj riečnymi terasami a náplavovými kužeľmi.

Z hľadiska geologickej stavby sa okres Stropkov nachádza vo vonkajšom karpatskom flyšovom pásme. V okolí mesta vystupujú na povrch horniny treťohôr a štvrtohôr. Najväčšiu úlohu pri formovaní flyšového reliéfu zohrala rozdielna geomorfologická hodnota súvrství flyšu ílovcového vývoja a flyšu pieskovcového vývoja. Flyš obidvoch vývojev, ukladaný vo vrchnej kriede a v paleogéne v rôzne širokých čiastkových sedimentačných priestoroch, sa vrásnením zhrnul medzi eocénom a oligocénom a po oligocéne do pásiem. Severne od bradlového pásma sa tieto vrásy sunuli ako príkrovy smerom k vonkajšiemu predpoliu Karpát. Južne, v priestore dnešného pásma stredných Karpát, sa flyš len mierne zvrásnil. Severne od bradlového pásma sa u nás vyskytujú dve flyšové tektonické jednotky. Severnejší pás tvoria tektonické jednotky vonkajšej flyšovej skupiny. Jej príkrovy sa vyskytujú vo Východných Karpatoch východne od Dukly (duklianske vrásy). Jadrá dlhých synklinálnych pásov v smere SZ-JV tvorí flyš ílovcového vývoja. Antiklinálne pruhy tvoria pomerne odolné a masívne vrchnokriedové pieskovce, ktoré erózne-denudačné procesy pretvorili na pásma vyšších horských chrbtov alebo na rad výraznejších vrchov, navzájom oddelených hlbokými dolinami - prielomami potokov tečúcich priečne na smer vrstiev. Jadrá synklinálnych pruhov vytvárajú detailne zvrásnené krosnianske a menilitové vrstvy z ílovcového flyšu. Erózne-denudačné procesy vytvorili na nich dlhé brázdy. Pásma vrchov na pieskovcoch. sú porastené hlbokými lesmi a sú zväčša bez dedín. Flyš tektonickej jednotky, ktorý tvorí magurské vrstvy, máva častejšie práve opačný sled odolnosti vrstiev flyšových hornín ako v jednotke vonkajšej flyšovej skupiny. Staršie vrstvy

flyšu ílovcového vývoja tvoria jadrá antiklinál. V bystrickej jednotke staršie členy (paleogén až stredný eocén) tvorí prevažne flyš ílovcového vývoja a mladšie členy zasa prevažne flyš pieskovcového vývoja. Eróznodenudačné procesy tu vytvorili na antiklinálnych pruhoch erózne brázdy. Podložný ílovcový flyš z paleocénu až spodného eocénu, vystupujúci v jadrách antiklinál, tvorí v povodí hornej Ondavy. V pohraničnom pásme Nízkych Beskýd v okolí Zborovského a Duklianskeho priesmyku a v povodí Chotčianky a sa striedajú monotónne užšie pásy ílovcového flyšu s podobnými pásmi pieskovcového flyšu (zlínske vrstvy) zo stredného a vrchného eocénu. To spôsobuje, že sa tu monotónne striedajú úzke a dlhé pásy pieskovcových chrbtov a eróžno-denudačné brázdy na pruhoch flyšu ílovcového vývoja. Staršie treťohory sú zastúpené magurskou tektonickou jednotkou, jej račanskou litofaciálnou jednotkou. Severne od Stropkova sa nachádzajú zlínske vrstvy, reprezentované makovickými pieskovecami, jemnozrnnými a hrubozrnnými drobovými pieskovecami stredného až vrchného eocénu. Ďalej na sever vystupujú spod makovických pieskovcov belovežské vrstvy zastúpené červenými a zelenými ílovcami v striedaní s tenkolavicovitými pieskovecami s hieroglyfmi spodného eocénu. Dosahujú hrúbku viac ako 1500 m. Východné a západné svahy údolia Ondavy sú budované striedajúcimi sa vrstvami pieskovcov a sivých ílovcov s lastúrnatým rozpadom i vápnitých ílovcov zlínskych vrstiev. Stratigraficky patria k strednému a vrchnému eocénu. V údolnej nive Ondavy a Chotčianky sú horniny treťohôr prekryté riečnymi a svahovými usadeninami štvrtohôr. Na úpätí východných svahov južne od mesta a v údolí Chotčianky sa nachádzajú hlinité a kamenité sedimenty. Ich hrúbka priemerne nepresahuje 5-8 m. Západnú časť údolia Ondavy v šírke 50-100 m tvorí druhá terasa mladších štvrtohôr. Budovaná je piesčitými štrkami, ktoré dosahujú hrúbku 2 až 5 metrov. Ostatná časť údolia Ondavy je vyplnená riečnymi štrkami, štrkami s hlinitou a piesčitou prímesou a hlinami.

Zdroj: PHSR obce Vyšná Olšava na roky 2016 - 2023

Hydrologické pomery

Územie okresu Stropkov patrí z hydrologického hľadiska do povodia rieky Ondava. Hydrologickú sieť tvoria menšie, málo vodnaté potôčky, stekajúce zo svahov Ondavskej a Laboreckej vrchoviny.

Cez k. ú. obce Vyšná Olšava preteká potok Olšavka, ktorý priberá prítok zo SV svahu Chraste a na dolnom konci obce priberá sprava prítok zo SZ svahu Muchovej hory.

Pre vodné pomery tohto územia má veľký význam jeho geologická stavba a petrografické zloženie vodonosných hornín. Horniny týchto pohorí sústavným zvetrávaním umožňujú dobrý priesak atmosférických zrážok, ktoré podstatne ovplyvňujú hydrologické pomery oblasti. Pomerne veľká časť zrážkových vôd sa však pre silnú členitosť terénu podstatne nezúčastňuje na genéze pôdy, naopak ju naruša sústavným zmyvom časti vrchného pôdneho horizontu.

Na rieke Ondava je vybudovaná vodná nádrž Veľká Domaša, ktorá bola uvedená do prevádzky v roku 1967. Jej významnými prítokmi je Lodomírka, Chotčianka, Vojtovce a Brusnička.

Na území okresu Stropkov sa nachádzajú tieto minerálne pramene:

- Brusnica – prameň za lesnou škôlkou a za rybníkom
- Gribov – vajcovka
- Chotča – prameň v lese
- Kolbovce – vajcovka pri toku
- Malá Poľana – vajcovka
- Staškovce – sírna voda
- Tokajík – sírny prameň
- Turany nad Ondavou – prameň v lese
- Varechovce – prameň pri hájovni
- Vojtovce – sírny prameň pri chate
- Vyšný Hrabovec – prameň v potoku

Zdroj: PHSR obce Vyšná Olšava na roky 2016 - 2023

Klimatické podmienky a súčasná krajinná štruktúra

Veľká časť okresu parí do teplej klimatickej oblasti, podhorské časti patria mierne teplej oblasti a horské sú zaradené do chladnej oblasti. V území prevláda S-J prúdenie, pričom je silne zohľadnená miestna orografia. Teplá oblasť je reprezentovaná teplým, mierne vlhkým okrskom s chladnou zimou.

Zdroj: PHSR obce Vyšná Olšava na roky 2016 - 2023

Tabuľka 6 Pôdny fond v obci Vyšná Olšava v r. 2024

Pôdny fond	Výmera v m2
Celková výmera územia obce	13 772 080
Poľnohospodárska pôda - spolu	5 155 170
Poľnohospodárska pôda - orná pôda	934 460
Poľnohospodárska pôda - chmeľnica	0
Poľnohospodárska pôda - vinica	0
Poľnohospodárska pôda - záhrada	118 121
Poľnohospodárska pôda - ovocný sad	0
Poľnohospodárska pôda - trvalý trávny porast	4 102 589
Nepoľnohospodárska pôda - spolu	8 616 910
Nepoľnohospodárska pôda - lesný pozemok	7 477 791
Nepoľnohospodárska pôda - vodná plocha	197 680
Nepoľnohospodárska pôda - zastavaná plocha a nádvorie	325 102
Nepoľnohospodárska pôda - ostatná plocha	616 337

Zdroj: ŠÚ SR

Celková výmera územia obce je 1 377,21 ha, výmera poľnohospodárskej pôdy je 515,52 ha (37,43 %) a nepoľnohospodárskej pôdy 861,69 ha (62,57 %).

Celkovo najvyššie zastúpenie má lesný pozemok, ktorý tvorí až 54,30 % celkovej výmery pôdneho fondu obce Vyšná Olšava. Čo sa týka poľnohospodárskej pôdy má s výmerou 410,26 ha najväčšie zastúpenie TTP. V obci nie sú žiadne chmeľnice, vinice ani ovocné sady.

Pôdny kryt v Ondavskej vrchovine sa vyvíjal na zvetralinách pieskovcov, ílovcov a bridlíc. Pre celú oblasť sú typické kambizeme nasýtené a nenasýtené a kambizeme oglejené. V nive Ondavy sa vytvorili nivné pôdy (fluvizeme) a nivné pôdy glejové, sprievodné gleje. Južnejšia časť Ondavskej vrchoviny patrí k zemiakarsko-obilninárskej, severná k zemiakarsko-pasienkovej oblasti. Najrozšírenejším pôdnym druhom v tomto území sú hnedé pôdy. Ich výskyt je viazaný na svahovitejší až členitý reliéf. Najrozšírenejšími materskými horninami sú zvetraliny, delúviá a alúviá pevných materských hornín najčastejšie s obsahom skeletu. Vodný režim pôd je

väčšinou premyvny. V depresných polohách, miernych svahoch, pod lesnými pásmami, na nepriepustných podložiach alebo na úbočiach sa v určitých ročných obdobiach hromadí voda, ktorá spôsobuje oglejenie profilu. Na minerálne chudobných substrátoch tak dochádza k illimerizácii, okysľovaniu a vo vyšších polohách až k podzolizácii pôd.

Väčšina pôd v okolí obce bola ovplyvnená činnosťou človeka. Ich úrodnosť bola negatívne ovplyvnená najmä zmenou obehu minerálnych látok. Zníženie úrodnosti pôd zavinielo nahradenie prirodzeného hnojiva umelým. Poľnohospodárske pôdy sú alokované hlavne v severozápadnej časti katastra obce. Ďalšie negatíva v oblasti hospodárenia s pôdou sa prejavujú vo forme nesystémových úprav, ako napr. likvidácia rozptýlenej zelene a rekultivácia pôdy, ktoré narušili vodný režim v krajine a podporili negatívny vplyv vodnej a veternej erózie. Rozsiahle plochy sú tiež ovplyvnené kyslými dažďami a prašným spádom.

Tabuľka 7 Štruktúra pôdných typov poľnohospodárskych pôd v okrese Stropkov

Pôdny typ	Zastúpenie v %
FM - fluvizem	12,70
ČA - čiernica	-
ČM - černozem	-
RM - regozem	-
HM - hnedozem	-
LM - livizem	0,25
KM - kambizem	77,94
PZ - podzol	-
PG - pseudoglej	8,29
RA - rendzina	0,50
OM - organozem	-
SK - slanisko, SC - slanec	-
LI - litozem, RN - ranker	-
GL - glej	0,03
KT - kultizem	-
INÉ - litozeme, rankre, rendziny resp. kambizeme a ich komplexy na zrázoch	0,29

Zdroj: http://www.podnemapy.sk/portal/reg_pod_infoservis/pt/pt.aspx

Fauna, flóra a vegetácia

V súčasnosti je druhové a priestorové zloženie bioty výsledkom zmien, ktoré sú odrazom vplyvu človeka na prírodné pomery tohto územia. Pôvodné živočíšne i rastlinné spoločenstvá sú z väčšiny priestoru vytlačené a pozmenené.

Z drevín prevláda buk lesný, s rôznym výskytom autochtónnej jedle bielej, javor, lipa, brest horský, jaseň, hrab, borovica lesná, smrekovec, dub zimný, umelo je vysadený smrek obyčajný. V bylinných spoločenstvách sa prelínajú druhy Východných a Západných Karpát a súčasne sa vyskytujú typické horské druhy karpatských bučín a vrcholových lúk s nížinnými teplomilnými druhmi, ktoré sem zasahujú z južných oblastí. Z významných druhov Východných Karpát sa vyskytuje scila dvojlistá východná (*Scilla bifolia ssp. subtriphylla*), razivka smradľavá (*Aposeris foetida*), čemerica purpurová (*Helleborus purpurascens*), kostihoj srdcovitý (*Symphytum cordatum*), telekia ozdobná (*Telekia speciosa*), mliečnik rakúsky Sojákov (*Euphorbia austriaca ssp. sojakii*), zvonček konáristy jedľový (*Campanula patula ssp. abietina*), kosatec trávolistý pašachorový (*Iris graminea ssp. pseudocyperus*), iskerník karpatský (*Ranunculus carpaticus*), prilbica metlinatá (*Aconitum paniculatum*), silenka pochybná (*Silene dubia*), fialka odchýlená (*Viola declinata*). Z vápnomilných druhov je významný jelení jazyk celolistý (*Phyllitis scolopendrium*), pichliač lepkavý (*Cirsium erisithales*), zvonovník hlavatý (*Phyteuma orbiculare*). Z horských druhov sa vyskytuje jastrabník pomarančový (*Hieracium aurantiacum*), papradka alpínska (*Athyrium distentifolium*), rebrovka rôznolistá (*Blechnum spicant*), objímavka obyčajná (*Streptopus amplexifolius*), kostrava horská (*Festuca drymeia*) a iné.

K významným charakteristickým druhom fauny stavovcov chránenej krajinej oblasti patrí mlok karpatský (*Triturus montandoni*), salamandra škvrnitá (*Salamandra salamandra*), jašterica živorodá (*Lacerta vivipara*) a iné. Triedu vtákov reprezentujú bocián čierny (*Ciconia nigra*), orešnica perlavá (*Nucifraga caryocatactes*), tesár čierny (*Dryocopus martius*), orol skalný (*Aquila chrysaetos*), orol krikl'avý (*Aquila pomarina*), haja tmavá (*Milvus migrans*), haja červená (*Milvus milvus*), myšiak hôrny (*Buteo buteo*), východokarpatský endemit sova dlhochvostá (*Strix uralensis*). Z význačných druhov cicavcov tu žije vzácna vydra riečna (*Lutra lutra*), tchor norok (*Plutorius lutreola*), mačka divá (*Felis silvestris*), rys ostrovid (*Lynx lynx*), vlk obyčajný (*Canis lupus*), medveď hnedý (*Ursus arctos*).

Zdroj: PHSR obce Vyšná Olšava na roky 2016 - 2023

Chránené územia

Za osobitne chránené časti prírody a krajiny sa podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 543/2002 Z. z.“) považujú územia, ktoré sú vyhlásené za chránené územia (územná ochrana) a chránené druhy rastlín a živočíchov (druhovú ochranu). Územná ochrana je ochrana územia v 2. až 5. (najvyššom) stupni ochrany podľa zákona č. 543/2002 Z. z. Na území, ktorému sa neposkytuje územná ochrana v 2. až 5. stupni ochrany, platí podľa zákona č. 543/2002 Z. z. 1. stupeň ochrany.

Chránené územia môžu byť súčasťou národnej siete chránených území alebo môžu byť súčasťou európskej siete chránených území – NATURA 2000 (územia európskeho významu – SKUEV a chránené vtáčie územia – CHVÚ).

Natura 2000 je názov sústavy chránených území členských krajín Európskej únie a hlavným cieľom jej vytvorenia je zachovanie prírodného dedičstva, ktoré je významné nielen pre príslušný členský štát, ale najmä pre EÚ ako celok. Táto sústava chránených území má zabezpečiť ochranu najvzácnejších a najviac ohrozených druhov voľne rastúcich rastlín, voľne žijúcich živočíchov a prírodných biotopov vyskytujúcich sa na území štátov Európskej únie a prostredníctvom ochrany týchto druhov a biotopov zabezpečiť zachovanie biologickej rôznorodosti v celej Európskej únii.

Základom pre vytvorenie sústavy Natura 2000 sú dve právne normy EÚ: smernica Rady Európskych spoločenstiev č. 79/409/EHS o ochrane voľne žijúcich vtákov (známa tiež ako smernica o vtákoch – Birds Directive); smernica Rady Európskych spoločenstiev č. 92/43/EHS o ochrane biotopov, voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín (známa tiež ako smernica o biotopoch – Habitats Directive).

Sústavu NATURA 2000 tvoria teda 2 typy území:

1. osobitne chránené územia (Special Protection Areas, SPA) - vyhlasované na základe smernice o vtákoch - v národnej legislatíve: chránené vtáčie územia;

V k. ú. Vyšná Olšava sa nenachádza žiadne chránené vtáčie územie.

Tabuľka 8 Prehľad CHVÚ v okrese Stropkov

Kod lokality	Názov lokality	Kraj	Útvar ŠOP SR
SKCHVU011	Laborecká vrchovina	Prešovský	CHKO Východné Karpaty

2. osobitné územia ochrany (Special Areas of Conservation, SAC) - vyhlasované na základe smernice o biotopoch - v národnej legislatíve: územia európskeho významu - pred vyhlásením, po vyhlásení je územie zaradené v príslušnej národnej kategórii chránených území. Z hľadiska územnej ochrany prírody **do katastrálneho územia Vyšná Olšava nezasahuje žiadne chránené územie národného alebo európskeho významu.**

Tabuľka 9 Prehľad CHÚ v okrese Stropkov

Kod lokality	Názov lokality	Kraj	Útvar ŠOP SR
SKUEV0043	Kamenná	Prešovský kraj	Správa CHKO Východné Karpaty
SKUEV0048	Dukla	Prešovský kraj	Správa CHKO Východné Karpaty
SKUEV0318	Pod Bukovou	Prešovský kraj	Správa CHKO Východné Karpaty
SKUEV0759	Horný tok Chotčianky	Prešovský kraj	RSOPK Prešov
SKUEV0939	Horný tok Ondavy	Prešovský kraj	RSOPK Prešov
SKUEV0953	Korunkovské lúky	Prešovský kraj	RSOPK Prešov
SKUEV4053	Kolibiská	Prešovský kraj	Správa CHKO Východné Karpaty

Zdroj: <https://natura2000.sopsr.sk/lokality/>

Odpadové hospodárstvo

Obec je zodpovedá za nakladanie s odpadmi (Zákon č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov), ktoré vznikli na území obce a tieto podrobnosti o nakladaní s odpadmi obec upravuje vo všeobecne záväznom nariadení (VZN). Náklady na činnosti nakladania s komunálnymi odpadmi a drobnými stavebnými odpadmi hradí obec z miestneho poplatku podľa zákona o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady.

Zber a vývoz komunálneho a separovaného odpadu v obci zabezpečuje Služba - mestský podnik Stropkov. Vývoz TKO je zabezpečovaný pravidelne 1 x za 3 týždne a separovaný zber podľa harmonogramu vývozov v obci. Odpad je odovzdaný na skládku TKO, ktorá sa nachádza v katastri obce Šemetkovce.

V roku 2024 predstavoval odpad z obce celkom: 109,38 t, z toho TKO: Zmesový komunálny odpad: 47,41 t, Objemný odpad: 3,68 t, Drobný stavebný odpad 0t. Separovaný odpad: Papier: 3,077t, Sklo: 8,378t, Plasty: 2,508 t, Kovový odpad: 23,43t, Elektroodpad: 19,35 t, Biologicky

rozložiteľný odpad: 0,036 - oleje zo školskej jedálne, ostatné obyvatelia recyklujú v domácich kompostéroch.

Zdroj: OcÚ Vyšná Olšava

Základnou podmienkou pre zhodnocovanie odpadov je ich separovaný zber v požadovanom kvalitatívnom a kvantitatívnom rozsahu. Systém separovaného zberu si zvolí obec podľa špecifických potrieb a podmienok územia. V komunálnej sfére je prioritné plánovanie zamerané na zlepšenie technického vybavenia miest a obcí pre separovaný zber odpadov, na efektívnosť zberového systému v obciach a mestách so zabezpečením väčšieho množstva separovaných zložiek komunálneho odpadu a na doriešenie zberu nebezpečných zložiek z komunálneho odpadu. Zníženie zneškodňovania biologicky rozložiteľných odpadov na skládkach odpadov vyvoláva potrebu alternatívnych metód zhodnocovania biologicky rozložiteľných odpadov po ich separovanom zbere.

História obce

Obec je doložená z roku 1382 ako Elsewa, neskôr ako Olsua (1391), Felsew Elswa (1394), Ilswa (1410), Felsew Olsua (1474), Wissní Olssawy (1808), Vyšná Olšava (1920); po maďarsky Felsőolsva.

Obec patrila panstvu Čičava, v roku 1493 panstvu Makovica, v 18. storočí Dessewffyovcom a iným. V roku 1493 mala z 11 usadlostí 8 opustených, v roku 1715 mala 34 opustených a 22 obývaných domácností, v roku 1787 mala obec 64 domov a 480 obyvateľov, v roku 1828 mala 56 domov a 449 obyvateľov. Zaoberali sa poľnohospodárstvom a drevorubačstvom. Začiatkom 20. storočia vlastnila tu majetky rodina Grustyinszkovcov.

Za I. ČSR sa zamestnanie obyvateľov nezmenilo. JRD založené v roku 1949 sa v roku 1957 rozpadlo, znovu bolo založené v roku 1960. Časť obyvateľov pracovala v priemyselných podnikoch v Stropkove.

.Zdroj: <https://vysnaolsava.sk/sk/obec-vysna-olsava/historia/>

Pamiatky a iné objekty

Národná kultúrna pamiatka vyhlásená v roku 1988 (číslo ÚZPF: 10409). Barokovo-klasicistický jednoloďový grécko-katolícky farský Chrám počatia svätého Jána Krstiteľa z roku 1790. Upravovaný bol v rokoch 1880, 1943, po roku 1945 a v rokoch 1970, 1995 a 2005.

Jednovežová stavba s obdĺžnikovým pôdorysom s polkruhovým záverom. Stojí v severovýchodnej časti obce.

Obrázok 4 Chrám počatia svätého Jána Krstiteľa vo Vyšnej Olšave

Zdroj: <https://www.farnostvysnaolsava.sk/>

Obrázok 5 Dom smútku v obci Vyšná Olšava

Zdroj: PHSR obce Vyšná Olšava na roky 2016-2023

Obrázok 6 Budova požiarnej zbrojnice v obci Vyšná Olšava

Zdroj: OcÚ Vyšná Olšava

Obrázok 7 Amfiteáter v obci Vyšná Olšava

Zdroj: OcÚ Vyšná Olšava

Významné osobnosti

MUDr. RNDr. Jozef Haľko - významný lekár, klinický farmakológ a onkológ, syn prvého gréckokatolíckeho kňaza v Bratislave a otec pomocného biskupa bratislavskej arcidiecézy

Michal Balud'anský - ekonóm, právnik, pedagóg, univerzitný profesor, prvý rektor univerzity v Petrohrade

János Durcsák - Biskup v Jágri, vedúci lýcea v Jágri

Adolf Lukáts - advokát a univerzitný profesor

Obrázok 8 Rodák Michal Balud'anský

Zdroj: <https://vysnaolsava.sk/sk/obec-vysna-olsava/kulturne-dedicstvo/>

Spolky a organizácie v obci Vyšná Olšava

Gréckokatolícka cirkev, farnosť Vyšná Olšava

Urbárska spoločnosť - pozemkové spoločenstvo Vyšná Olšava

Súbor Olšavan

Dobrovoľný hasičský zbor Vyšná Olšava

Únia žien

Gipsy Bells (hudobná skupina)

Symboly obce

Symbolmi obce Vyšná Olšava sú erb, vlajka a pečat' obce.

Blazón erbu: V zelenom štíte pod zlatou vetvičkou olše položená strieborná sekera a strieborný klin.

Komentár: Nový erb, svojím obsahom vyjadruje prevažujúce zamestnanie obyvateľstva, vetvička olše je hovoriacim prvkom a symbolom miestneho lesného bohatstva.

Číslo uznesenia: OZ – 4/1997

Signatúra HR SR: V-98/1997

Autori: Jozef Novák, Ladislav Čisárik

Zdroj: https://ives.minv.sk/heraldreg/detail?id_nositel=2775

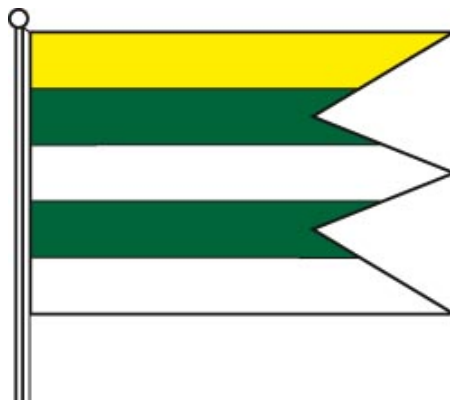
Vlajka obce má podobu piatich pozdĺžnych pruhov žltého, zeleného, bieleho, zeleného a bieleho. Vlajka má pomer strán 2 : 3 a ukončená je tromi cípmi, t. j. dvomi zástrihmi, siahajúcimi do tretiny jej listu. Farebnosť pruhov na vlajke je daná farbami obecného erbu.

Zdroj: <https://www.buyflags.eu/vysna-olsava>

Obrázok 9 Erb obce Vyšná Olšava

Obrázok 10 Vlajka obce Vyšná Olšava

Zdroj: https://ives.minv.sk/heraldreg/detail?id_nositel=2775

Technická infraštruktúra a doprava

Zásobovanie vodou

Obec nemá dobudovaný obecný vodovod, domácnosti majú vlastné studne.

Z dotazníkového prieskumu sme zistili, že vodovod je prioritou väčšiny občanov a jeho absenciu považujú za veľký nedostatok.

Odvádzanie a čistenie odpadových vôd

Kanalizačnú sieť je potrebné vybudovať, nakoľko v celej obci chýba. Odpadové vody sú v obci individuálne odvádzané do žump. Dažďové vody z intravilánu obce sú odvádzané priekopami. Z dotazníkového prieskumu sme zistili, že kanalizácia je prioritou väčšiny občanov a jej absenciu považujú za najväčší nedostatok.

Zásobovanie elektrickou energiou

Obec Vyšná Olšava je elektrifikovaná, v obci sa nachádzajú 3 trafostanice (na začiatku obce, na konci obce a pri vybudovaných bytoch). Elektrina je privádzaná vzdušným vedením vysokého napätia. Elektrické vedenie je po betónových stĺpoch. Domácnosti sú individuálne zmluvne viazané rôznymi dodávateľmi elektrickej energie, ktoré sú na trhu. Elektrickú energiu pre obecný úrad dodáva spoločnosť Východoslovenská distribučná, a. s., Mlynská 31, 042 91 Košice.

Zásobovanie teplom

Zásobovanie teplom je decentralizované do malých domových a individuálnych kotolní, časť bytov je vykurovaná pecami. Obec Vyšná Olšava je plynofikovaná od roku 1999. Obecný úrad využíva zemný plyn na vykurovacie účely. Obyvatelia majú možnosť využívať aj pevné palivá, drevo, čierne a hnedé uhlie a elektrickú energiu. Zdroje a zariadenia na využívanie obnoviteľných zdrojov energie väčšieho rozsahu sa v obci nenachádzajú. Pri riešení spôsobu zásobovania teplom v riešenom území bude potrebné vychádzať z prioritných funkcií obce, ktorou je hlavne obytná funkcia. Zachovanie čistoty ovzdušia v celom území si vyžaduje použitie ušľachtilých médií akými je elektrická energia a zemný plyn.

Telekomunikačné, mobilné siete a internetové pripojenie

Obec Vyšná Olšava telekomunikačne prislúcha do UTO Stropkov. Telefónni účastníci sú napojení prostredníctvom miestnej siete. Miestna telefónna sieť je riešená káblovým nadzemným vedením. Rozvod miestneho rozhlasu je prevedený na oceľových stĺpoch. Ústredňa rozhlasu je situovaná v budove obecného úradu. V obci majú pokrytie tieto siete: Slovak Telekom, Orange a O2. Na obecnom úrade internet prevádzkuje firma VOSPOL zo Svidníka. Z dotazníkového prieskumu sme zistili, že telekomunikačná sieť má slabé pokrytie a chýba optický internet.

Miestny rozhlas (MR)

Obec má drôtový rozhlas, reproduktory sú umiestnené na stĺpoch verejného osvetlenia.

Televízny signál (TVS)

Prijem TV signálu v súčasnosti sa zabezpečuje prostredníctvom individuálnych antén a digitálnych satelitných prijímačov.

Priemyselná výroba

Okres V obci sa nachádzajú poľnohospodárske objekty, ktoré vlastní PD Nižná Olšava. Zameriavajú sa na chov hovädzieho dobytku, pestovanie obilnín a krmovín.

Okres Stropkov patrí z hľadiska objemu priemyselnej produkcie i zamestnanosti v rámci územia Prešovského kraja medzi významné okresy. Z hľadiska plošného rozmiestnenia priemyselnej výroby táto je prevažne sústredená v okresnom meste. V obci Vyšná Olšava sa nachádza z priemyselných objektov – gáter.

Lesné hospodárstvo

Lesy sú základnou zložkou životného prostredia, najdôležitejším článkom územných systémov ekologickej stability a významným prírodným zdrojom. V okolí obce sa z hospodársky využiteľných drevín vyskytujú predovšetkým spoločenstvá bukových lesov. Ekonomické využitie tunajších lesov sa prejavuje hlavne v oblasti turistického ruchu v podobe poľovných revírov bohatých na lesnú zver. Významným problémom je environmentálny dopad hospodárskej činnosti. Podobne ako vo všetkých oblastiach Slovenska, aj tu sa prejavuje jej negatívny vplyv. Celková plocha lesných pozemkov v obci Vyšná Olšava je 748,78ha.

Automobilová doprava a miestne komunikácie

Obcou Vyšná Olšava prechádza cesta III. triedy, ktorá je v správe SaÚC PSK. V obci sa nachádzajú aj miestne komunikácie, v rozsahu 1 500 m. V prevažnej miere obcou jazdia osobné automobily, ktoré využívajú rodiny aj jednotlivci na prepravu do práce a školy v Stropkove. V obci nie sú vybudované chodníky pre chodcov. Z dôvodu bezpečnosti obyvateľov je potrebné vybudovať chodníky v celej obci.

Z výsledkov dotazníkového prieskumu medzi obyvateľmi obce Vyšná Olšava sme zistili, že je nedostatok chodníkov v obci, t.j. je potrebné vybudovať v chýbajúcich častiach obce.

Železničná doprava

Obcou neprechádza žiadna železnica, taktiež ani celým okresom Stropkov. Najbližšia železnica je v Medzilaborciach.

Zdroj: OcÚ Vyšná Olšava

Vzdelávanie a školstvo

V obci Vyšná Olšava sa nachádza materská škola, ktorú navštevujú deti od 3 do 6 rokov. Tá im zabezpečuje predškolské vzdelávanie, šport, pobyt na zdravom vzduchu a vychádzky do prírody. Taktiež sa tu nachádza základná škola pre 1.-4. ročník.

Tabuľka 10 Prehľad počtu detí v MŠ v obci Vyšná Olšava

Školské zariadenie	Počet žiakov / detí – spolu				
	Rok 2023	Rok 2022	Rok 2021	Rok 2020	Rok 2019
Materská škola	28	32	29	30	30

Zdroj: ŠÚ SR

Tabuľka 11 Prehľad počtu detí v ZŠ v obci Vyšná Olšava

Školské zariadenie	Počet žiakov / detí – spolu				
	Rok 2023	Rok 2022	Rok 2021	Rok 2020	Rok 2019
Základná škola (1. – 4. roč.)	24	24	28	27	32

Zdroj: ŠÚ SR

Obrázok 11 Základná škola v obci Vyšná Olšava

Zdroj: OcÚ Vyšná Olšava

Obrázok 12 Materská škola v obci Vyšná Olšava

Zdroj: OcÚ Vyšná Olšava

Zdravotníctvo a sociálna oblasť

V obci Vyšná Olšava bol k 11.01.2016 zriadený denný stacionár, ktorý prevádzkuje Laborec, n.o.

Zdravotnícke zariadenia sa v obci Vyšná Olšava nenachádzajú. Deti a dorast navštevujú praktického lekára pre deti, dorast, stomatológa a ďalších špecialistov v Stropkove. Najbližšia lekáreň a nemocnica je v Stropkove. Obyvatelia obce Vyšná Olšava využívajú dostupné služby nemocníc nielen v Stropkove, ale aj vo Svidníku, v Bardejove a v Prešove.

Čo sa týka sociálnej starostlivosti, najbližšie zariadenia sa nachádza v Stropkove:

1. Domov sociálnych služieb v Stropkove (ďalej DSS) poskytuje sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého

zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku. Je to koedukované zariadenie s celoročným pobytom prevažne klientov z PSK.

Zdroj: <https://dssstropkov.sk/>

2. "Nový Domov - Zariadenie pre dospelých a seniorov Stropkov". Je to súkromné zariadenie pre seniorov s vyšším štandardom sociálnych služieb. Ľuďom v dôchodkovom veku ponúka kvalitnú sociálnu a zdravotnú starostlivosť prostredníctvom profesionálneho personálu.

Zdroj: http://www.domdochodcov.sk/zoznam-zariadeni/zariadenia-pre-seniorov/novy-domov-zariadenie-pre-dospelych-a-seniorov-stropkov_116

Časť A.I - Analýza vnútorného prostredia

Ľudské zdroje

Ľudské zdroje sú základným predpokladom pre zabezpečenie prosperity každého územia.

Tabuľka 12 Údaje o obyvateľoch obce Vyšná Olšava SODB 2021

Údaje o obyvateľoch

Počet obyvateľov spolu:	muži:	ženy:
641	314	327

Hustota obyvateľstva (ob./km ²):	Štátni občania:	Cudzinci:
46,54	639	2

Veková štruktúra

0 – 14-roční:	15 – 64-roční:	65 a viac roční:	Priemerný vek (roky):
139	409	93	37,23

Vzdelanie

základné:	stredoškolské:	vysokoškolské:	Ekonomicky aktívni:
164	291	56	294

Najpočetnejšie náboženské vyznania

Gréckokatolícka cirkev na Slovensku (gréckokatolícke):	Rímskokatolícka cirkev v Slovenskej republike (rímskokatolícke):	Pravoslávna cirkev na Slovensku (pravoslávne):
509	50	20

Rodinný stav

slobodný, slobodná:	ženatý, vydatá:	rozvedený, rozvedená:	vdovec, vdova:
297	268	25	50

Zdroj: <https://www.scitanie.sk/moja-obec/SK041B528048>

Tabuľka 13 Údaje o domoch v obci Vyšná Olšava SOBD2021

Údaje o domoch			
Domy:			
147			
Rodinné domy:			
137			
Bytové domy:			
5			
Domy vo vlastníctve fyzickej osoby:			
134			
Domy s vodovodnou prípojkou v dome z verejnej siete:	Domy s plynovou prípojkou:	Domy s prípojkou na kanalizačnú sieť:	Obnovené domy:
0	121	1	84

Zdroj: <https://www.scitanie.sk/moja-obec/SK041B528048>

Tabuľka 14 Údaje o bytoch v obci Vyšná Olšava SOBD2021

Údaje o bytoch			
Byty:			
176			
Byty v rodinných domoch:			
139			
Byty v bytových domoch:			
32			
Obecné byty:			
20			
Priemerná podlahová plocha bytu (m²):	Byty s vodovodom zo spoločného zdroja:	Byty vykurované plynom:	
99,92	0	97	

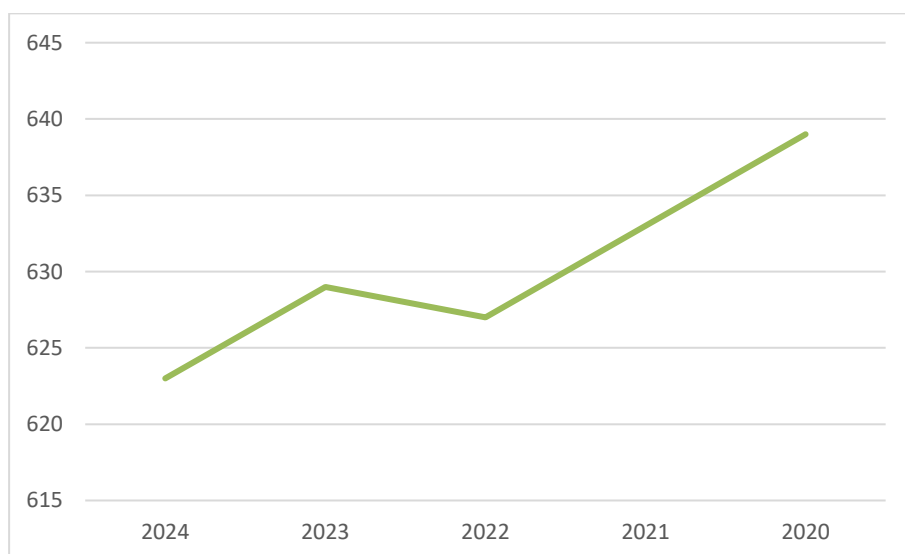
Zdroj: <https://www.scitanie.sk/moja-obec/SK041B528048>

Tabuľka 15 Vývoj počtu obyvateľov v obci Vyšná Olšava od roku 2020 - 2024

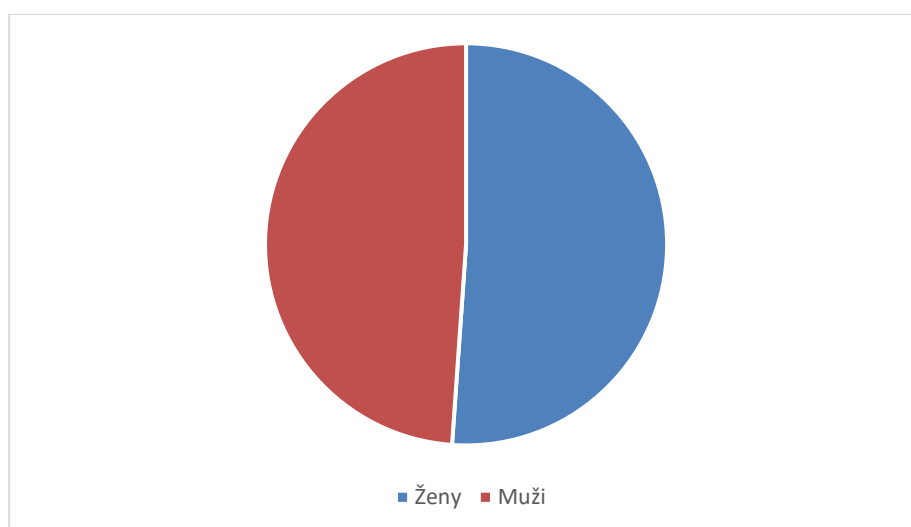
Rok	Ženy	Muži	Počet obyvateľov spolu
2024	321	307	623
2023	321	308	629
2022	319	308	627
2021	321	312	633
2020	325	314	639

Zdroj: ŠÚ SR

Graf 1 Vývoj počtu obyvateľov v r. 2020 – 2024 v obci Vyšná Olšava

Graf 2 Počet obyvateľov podľa pohlavia v roku 2024 v obci Vyšná Olšava

Tabuľka 16 Prirodzený prírastok a úbytok obyvateľstva v obci od roku 2020 - 2024

Názov ukazovateľa	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022	Rok 2023	Rok 2024
Počet narodených spolu:	7	4	9	9	8
Počet zomretých spolu:	5	13	7	9	7
Prirodzený prírastok/úbytok	2	-9	2	0	1

Zdroj: ŠÚ SR

Tabuľka 17 Prírastok obyvateľstva sťahovaním v obci od roku 2020 - 2024

Názov ukazovateľa	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022	Rok 2023	Rok 2024
Počet prisťahovaných spolu:	10	8	17	5	3
Počet odsťahovaných spolu:	13	7	24	3	10
Migračné saldo spolu:	-3	1	-7	2	-7
Celkový prírastok obyvateľstva	-1	-8	-6	2	-6

Zdroj: ŠÚ SR

Táto časť obsahuje:

- kompletnú analýzu vnútorného prostredia na základe overeného súboru kvantitatívnych a kvalitatívnych dát (ďalej len „dátová základňa“) podľa jednotlivých oblastí vrátane finančnej a hospodárskej situácie,
- analýzu silných a slabých stránok územia,
- identifikáciu hlavných vonkajších faktorov rozvoja územia (výber hlavných faktorov),
- analýzu vplyvu vonkajšieho prostredia na vývoj situácie v území (zoznam),
- analýzu príležitostí a ohrození pre rast a rozvoj územia (posúdenie hlavných faktorov z hľadiska príležitostí a ohrození),
- analýzu väzieb územia,
- SWOT analýzu (súhrnná tabuľka, syntéza výsledkov),
- analýzu možných rizík a hrozieb, identifikáciu kritických oblastí rozvoja,
- identifikáciu východísk a možných riešení,
- odhad budúceho možného vývoja.

Analýza príčin a dôsledkov

Cieľom analýzy príčin a dôsledkov je:

- identifikovať problémy,
- nájsť ich príčiny a dôsledky, ktoré z nich vyplývajú.

V obci Vyšná Olšava sú identifikované 3 základné problémy:

1. *Nedostatočný stav miestnych komunikácií a chodníkov*
2. *Výstavba a rekonštrukcia verejných budov a priestranstiev*
3. *Nedostatočná environmentálna infraštruktúra*

V nasledujúcom strome problémov je možné vidieť schému jednotlivých problémov, ich súvislostí a dôsledkov.

1. Nedostatočný stav miestnych komunikácií a chodníkov:

Problém je spôsobený 3 hlavnými príčinami - frekventovanosť dopravy, klimatické podmienky a chýbajúce finančné prostriedky. Vďaka týmto príčinám sa stav vozoviek v obci zhoršuje.

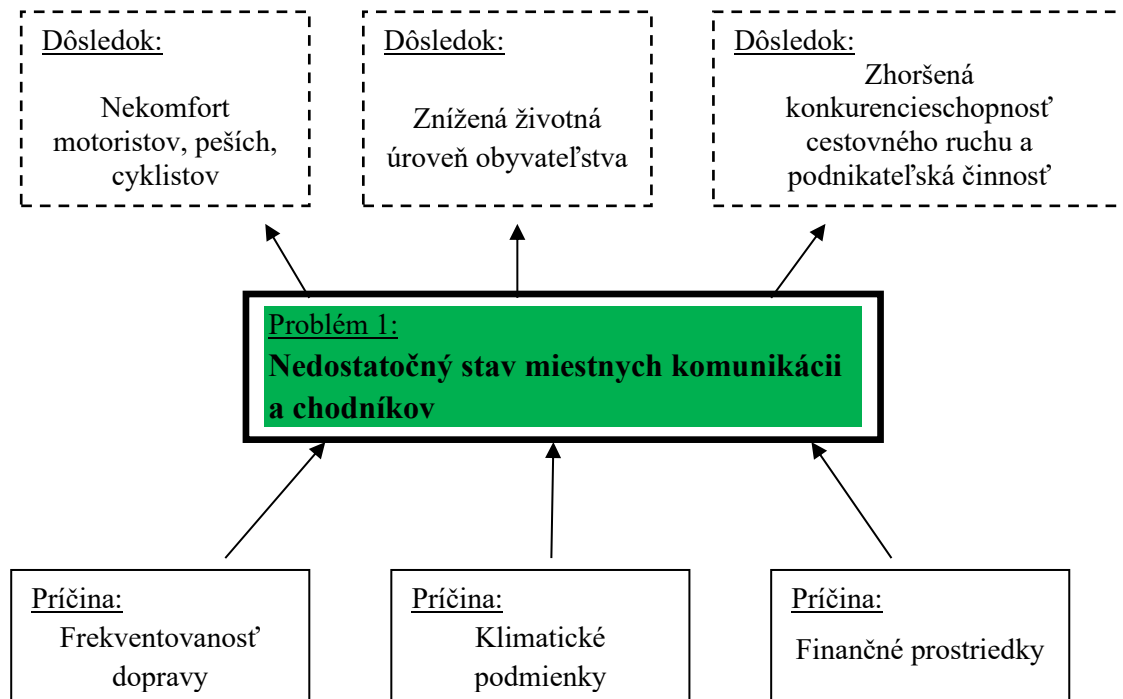
2. Výstavba a rekonštrukcia verejných budov a priestranstiev:

Problém spôsobujú 3 hlavné príčiny - vek obce, klimatické podmienky a nedostatok finančných prostriedkov. Tieto faktory zapríčiňujú, že v obci nie sú rekonštruované verejné budovy (stará MŠ), nová telocvičňa a ihrisko pre MŠ a ZŠ.

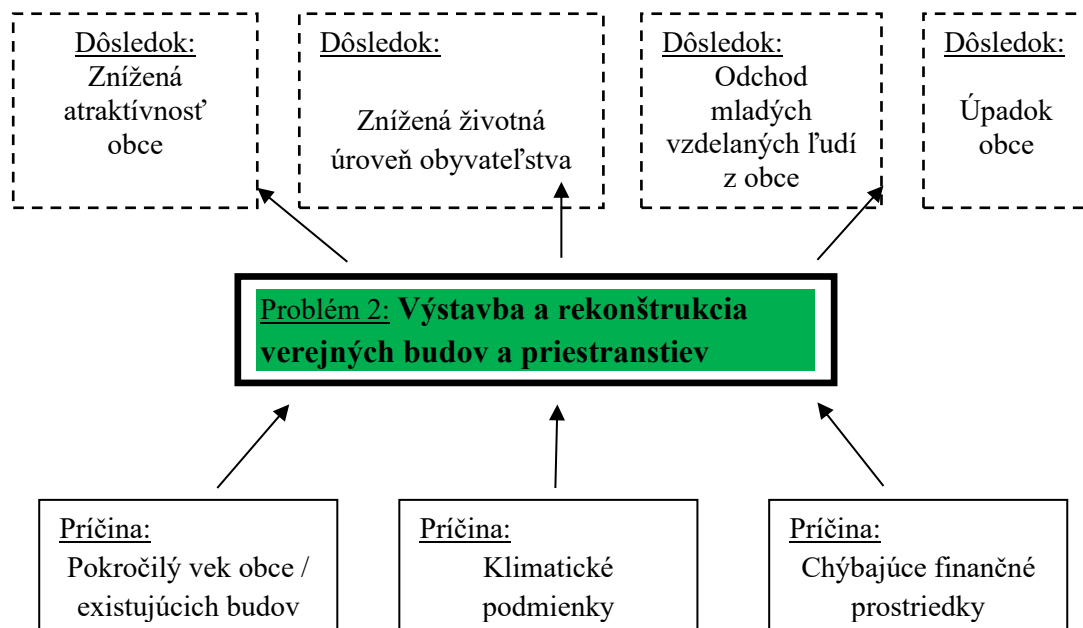
3. Nedostatočná environmentálna infraštruktúra:

Problém spôsobujú 1 hlavná príčina - chýbajúce finančné prostriedky. Nie je vybudovaná kanalizácia a vodovod. Vybudovaním environmentálnej infraštruktúry sa zvýši celková životná úroveň obyvateľstva a zabráni sa odchodu mladých ľudí z obce.

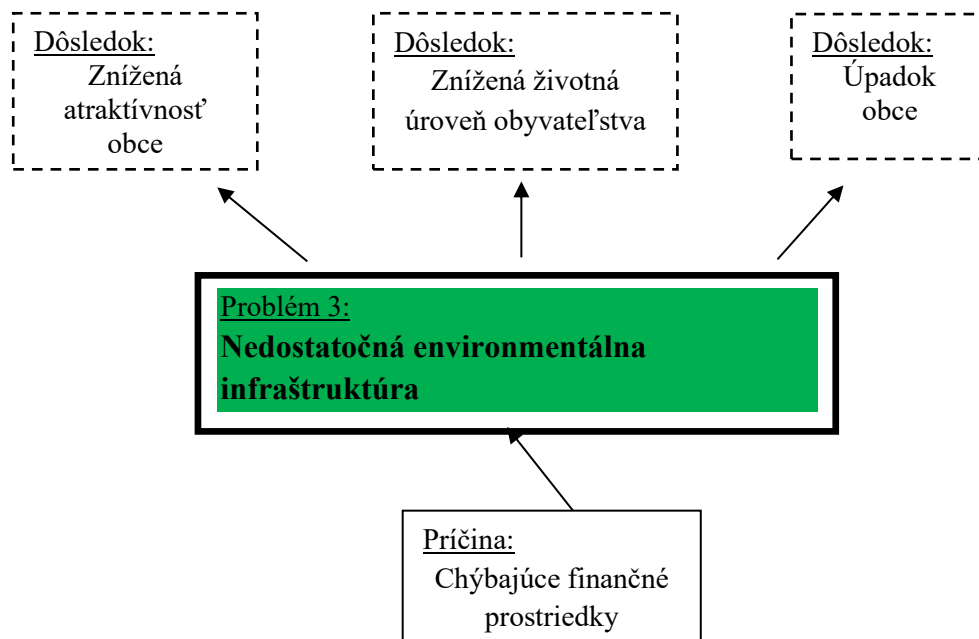
Obrázok 13 Schéma stromu problémov

Zdroj: vlastné spracovanie

Zdroj: vlastné spracovanie

Zdroj: vlastné spracovanie

Hospodárenie obce

Obec Vyšná Olšava pri hospodárení musí dodržiavať Zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení neskorších zákonov a má mať vypracované a schválené Zásady hospodárenia a nakladania s majetkom obce. Rozpočet obce je základným nástrojom finančného hospodárenia v príslušnom rozpočtovom roku, ktorým sa riadi financovanie úloh a funkcií obce v príslušnom rozpočtovom roku. Rozpočtový rok je zhodný s kalendárnym rokom.

Príjmy rozpočtu obce sú:

- výnosy miestnych daní a poplatkov podľa osobitného predpisu
- nedaňové príjmy z vlastníctva a z prevodu vlastníctva majetku obce a z činnosti obce a je rozpočtových organizácií podľa tohto alebo osobitného zákona,
- úroky a iné príjmy z finančných prostriedkov obce,
- sankcie za porušenie finančnej disciplíny uložené obcou,
- dary a výnosy dobrovoľných zbierok v prospech obce,
- podieľ na daniach v správe štátu podľa osobitného predpisu,
- dotácie zo štátneho rozpočtu na úhradu nákladov preneseného výkonu štátnej správy v súlade

so zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok a dotácie zo štátnych fondov,

h) ďalšie dotácie zo štátneho rozpočtu v súlade so zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok,

i) účelové dotácie z rozpočtu vyššieho územného celku alebo z rozpočtu inej obce na realizáciu zmlúv podľa osobitných predpisov,

j) prostriedky z Európskej únie a iné prostriedky zo zahraničia poskytnuté na konkrétny účel,

k) iné príjmy ustanovené osobitnými predpismi.

Obec môže na plnenie svojich úloh použiť aj:

a) prostriedky mimorozpočtových peňažných fondov,

b) prostriedky získané z rozdielu medzi výnosmi a nákladmi z podnikateľskej činnosti po zdanení,

c) návratné zdroje financovania,

d) združené prostriedky.

Výdavky rozpočtu obce - z rozpočtu obce sa uhrádzajú:

a) záväzky obce vyplývajúce z plnenia povinností ustanovených osobitnými predpismi,

b) výdavky na výkon samosprávnych pôsobností obce podľa osobitných predpisov a na činnosť rozpočtových organizácií a príspevkových organizácií zriadených obcou,

c) výdavky na úhradu nákladov preneseného výkonu štátnej správy podľa osobitných predpisov,

d) výdavky spojené so správou, údržbou a zhodnocovaním majetku obce a majetku iných osôb, ktorý obec užíva na plnenie úloh podľa osobitných predpisov,

e) záväzky vzniknuté zo spolupráce s inou obcou alebo s vyšším územným celkom, prípadne s ďalšími osobami na zabezpečenie úloh vyplývajúcich z pôsobnosti obce vrátane záväzkov vzniknutých zo spoločnej činnosti,

f) výdavky vyplývajúce z medzinárodnej spolupráce obce,

g) úroky z prijatých úverov, pôžičiek a návratných finančných výpomocí,

h) výdavky súvisiace s emisiou cenných papierov vydaných obcou a na úhradu výnosov z nich,

i) iné výdavky ustanovené osobitnými predpismi.

Z rozpočtu obce sa môžu poskytovať dotácie PO, ktorých zakladateľom je obec, a to na konkrétne úlohy a akcie vo verejnom záujme alebo v prospech rozvoja územia obce. Obec môže poskytovať dotácie inej obci alebo VÚC, ak zabezpečuje niektoré úlohy pre obec, alebo ak ide

o poskytnutie pomoci pri likvidácii následkov živeľnej pohromy, havárie alebo inej podobnej udalosti na ich území.

Tabuľka 18 Súvaha - bilancia aktív a pasív obce Vyšná Olšava

Aktíva a pasíva	31.12.2020	31.12.2021	31.12.2022	31.12.2023
Neobežný majetok spolu (netto)	2 872 950	3 159 072	3 180 688	3 156 330
z toho: dlhodobý nehmotný	5 250	5 250	5 250	5250
dlhodobý hmotný	2 745 760	3 031 882	3 053 498	3 029 140
dlhodobý finančný majetok	121 940	121 940	121 940	121940
Obežný majetok spolu	83 147	69 064	68 949	117837
z toho: zásoby	0	0	0	0
zúčt medzi subjektami VS	0	0	0	0
pohľadávky dlhodobé	0	0	0	0
pohľadávky krátkodobé	119	361	321	1138
finančný majetok	83 027	68 703	68 628	116 699
Časové rozlíšenie - NBO	0	0	0	
Majetok spolu	2 956 097	3 228 136	3 249 637	3 274 167
Vlastné imanie spolu	530 324	539 332	535 072	619 482
z toho: nevysporiadaný HV	526 219	0	539 332	535 072
Výsledok hosp za účt obdobie	4 105	539 332	-4 260	84 410
Závazky spolu	294 804	532 012	40 018	35 179
z toho: rezervy	0	7 320	0	0
zúčtovanie medzi subjekt VS	239 355	4 957	3 680	8 869
dlhodobé záväzky	5 113	4 006	3 132	2 962
krátkodobé záväzky	36 587	31 087	19 456	23 349
v tom: dodávatelia	10 038	15 089	285	1 045
bankové úvery a výpomoci	13 750	155 960	13 750	0
Časové rozlíšenie - VBO	2 130 968	2 492 795	2 674 547	2 619 506
Vlastné imanie a záväzky spolu	2 956 097	3 228 136	3 249 637	3 274 167

Tabuľka 19 Výkaz ziskov a strát obce Vyšná Olšava

Náklady a výnosy	31.12.2020	31.12.2021	31.12.2022	31.12.2023
Náklady spolu	667 591	679 143	725 306	801 853
z toho: Spotrebované nákupy	91 003	79 812	84 311	111 690
Služby	57 264	91 187	67 768	60 770
Osobné náklady	448 821	434 671	482 086	531 620
Ostatné náklady na prevádzku	5 818	5 350	4 024	7 825
Odpisy, rezervy a opravné položky	55 763	63 316	80 658	84 148
Finančné náklady	2 237	3 650	5 019	2 587
Náklady na transfery	6 462	934	1 217	3 101
Výnosy spolu	671 696	686 463	721 046	886 262
z toho: Tržby za vlastné výkony a tovar	50 673	53 966	50 951	62 188

				311 647
Daňové a colné výnosy a poplatky	258 393	267 223	287 380	
Ostatné výnosy	347	471	10 014	24 165
zúčtovanie rezerv a oprav položiek	0	0	0	0
Finančné výnosy	0	0	0	0
Mimoriadne výnosy	0	0	0	0
Výnosy z transferov	362 282	364 803	372 702	488 263
Splatná daň	0	0	0	0
Výsledok hospodárenia po zdanení	4 105	7 320	-4 260	84 410

Tabuľka 20 Rozpočtové hospodárenie obce Vyšná Olšava

	PREDMINULE OBDOBIE	MINULE OBDOBIE	BEZNE OBDOBIE		
FIN 1-12	SKUT	SKUT	schválený rozpočet	rozpočet po úprave	skutočnosť
Bežné príjmy (obce)	692 010	685 886	643 969	731 338	818 844
Bežné príjmy RO					
Bežné výdavky (obce)	664 995	670 511	643 969	731 338	714 559
Bežné výdavky RO					
HV Bežný rozpočet	27 015	15 375	0	0	104 285
Kapitálové príjmy (obce)	173 588	240 788	0	0	2 700
Kapitálové príjmy RO					
Kapitálové výdavky (obce)	344 288	105 736	0	0	52 790
Kapitálové výdavky RO					
HV Kapitálový rozpočet	-170 700	135 042	0	0	-50 090
HV Bežný + kapitálový	-143 685	150 417	0	0	54 195
Finančné operácie - príjmové (obce)	209 710	4 696	0	0	46 932
Finančné operácie - príjmové (RO)					
Finančné operácie - výdavkové (obce)	5 000	142 210	0	0	0
Finančné operácie - výdavkové (RO)					
HV - Finančné operácie	204 710	-137 514	0	0	46 932
Celkom príjmy	1 075 308	931 360	643 969	731 338	868 476
Celkom výdavky	1 014 283	918 457	643 969	731 338	767 349
<i>HV CELKOM</i>	<i>61 025</i>	<i>12 903</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>101 127</i>

Zdroj: Výročná správa obce Vyšná Olšava za rok 2023

Časť A.II Analýza vonkajšieho prostredia

Dôležitým aspektom v analýze vonkajšieho prostredia je stratégia štrukturálnej politiky Európskej únie a jej implementácia do slovenských pomerov. Počas programovacieho obdobia EÚ 2000-2006 (pre Slovenskú republiku išlo o roky 2004-2006) používala Európska únia stratégiu regionálnej politiky založenú na rovnomernom prístupe samospráv k štrukturálnym fondom. Od programovacieho obdobia 2007-2013 sa stratégia regionálnej politiky zmenila, keďže sa už nezamerala na znižovanie regionálnych disparít formou podpory zaostalých regiónov, ale na základe skúseností z regionálneho rozvoja zo západoeurópskych krajín, rozhodla sa posilňovať predovšetkým vytýčené póly rastu, ktoré sú najviac konkurencie schopné a majú najväčší potenciál rozvoja. Jednotlivými krajinami vytýčené póly rastu mali byť nositeľmi rozvoja v jednotlivých regiónoch a postupom času by sa rozvoj z týchto pólov rastu mal šíriť do ich bezprostredného okolia. Na územie Slovenskej republiky tak boli od programovacieho obdobia 2007-2013 na základe Koncepcie územného rozvoja Slovenska stanovené inovačné a kohézne póly rastu. Dôležitým impulzom pre oblasť Prešovského samosprávneho kraja, okresu Prešov by určite bola podpora zo strany vlády formou investičných stimulov pre priame zahraničné investície, ktoré sa realizujú čo najbližšie k uvedenej oblasti. Vzhľadom na predošlé skúsenosti však konštatujeme, že od roku 2002, kedy sa začalo s poskytovaním investičnej pomoci, jednotlivé slovenské vlády touto formou podporovali smerovanie priamych zahraničných investícií do najrozvinutejších regiónov Slovenska. Uvedená politika územnej podpory vo forme investičnej pomoci a množstvo ďalších faktorov (napr. faktor sídelnej hierarchie, faktor makro polohovej atraktivity, faktor veľkej dopravnej infraštruktúry, faktor historickej marginality, depresnosti priľahlých prihraničných regiónov a pod.) prispievajú k nerovnovážnemu regionálnemu vývoju v rámci Slovenska, keď sa medzi jednotlivými jeho regiónmi vytvorili pomerne výrazné regionálne disparity.

Jednou z možností získavania finančných prostriedkov na realizáciu investičných akcií sú Európske štrukturálne fondy a investičné fondy. Napriek tomu, že tieto európske štrukturálne fondy a investičné fondy sú z aspektu regionálneho rozvoja definované ako „doplňkové“ zdroje financovania, v súčasnom modeli regionálnej politiky a nastavenia financovania samospráv sú práve tieto prostriedky z európskych a štrukturálnych fondom hlavným zdrojom financií, bez ktorého samosprávy nemôžu realizovať svoje investičné projekty.

Slovensko môže čerpať Európske štrukturálne a investičné fondy (v skratke "EŠIF") prostredníctvom operačných programov do konca roka 2023 a v prípade PRV do konca roka 2025 z týchto OP:

- OP Integrovaný regionálny operačný program (OP IROP)
- OP Ľudské zdroje (OP ĽZ)
- OP Kvalita životného prostredia (OP KŽP)
- OP Integrovaná infraštruktúra (OP II)
- OP Výskum a inovácie(OP VaI)
- OP Efektívna verejná správa (OP EVS)
- Technická pomoc
- Program rozvoja vidieka 2014 – 2025

Jednotlivé členské štáty EÚ majú podľa návrhu všeobecného nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde plus, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde a rozpočtové pravidlá pre uvedené fondy, povinnosť predložiť svoje partnerské dohody v súlade s princípom partnerstva. Východiská pre realizáciu integrovaného prístupu v SR zakotvuje Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2021 – 2027, uzatvorená s Európskou komisiou a je základným strategickým dokumentom vypracovaný Slovenskou republikou za účasti partnerov, ktorým sa stanovuje stratégia, priority a opatrenia na účinné a efektívne využívanie prostriedkov z fondov Európskej únie. Je základom pre čerpanie fondov Európskej únie na území Slovenskej republiky. Pre programové obdobie 2021 – 2027 sa stanovilo päť osobitných cieľov politiky súdržnosti :

1. Inteligentnejšia Európa
2. Ekologickejšia, nízkouhlíková Európa
3. Prepojenejšia Európa
4. Sociálnejšia Európa
5. Európa bližšie k občanom

V programovom období 2021-2027 je čerpanie prostredníctvom Programu Slovensko. Najväčšia časť investícií bude smerovať na zelené a klimatické ciele, vrátane zvýšenia

energetickej bezpečnosti Slovenska. Dôležitá časť zdrojov bude ďalej smerovať na vedu, výskum, podporu inovácií, keďže len inovácie zabezpečia kvalitnejšie pracovné miesta a lepšie platy pre ľudí na Slovensku. Druhý najvyšší objem investícií pôjde do sociálnej oblasti a na vzdelávanie, ktoré je kľúčom k úspechu Slovenska.

Zdroj: www.mirri.gov.sk

STEEP analýza

Pri stretávaní sa s rôznymi problémami a výzvami je dôležité vedieť, že ich riešenie môže byť v budúcnosti ovplyvnené rôznymi vonkajšími faktormi, ktoré obec nedokáže ovplyvniť. Cieľom STEEP analýzy je napomáhať tvorcom rozhodnutí predvídať budúci možný vývoj a na tieto zmeny sa pripraviť.

Faktory, ktoré sa posudzujú v jednotlivých oblastiach môžu byť nasledujúce:

Tabuľka 21 STEEP analýza (analýza externého prostredia)

Sociálne	Technologické	Ekonomické	Ekologické	Politické	Hodnoty
Zmeny populácie-starnutie obyvateľstva, emigrácia mladých ľudí do miest	Úroveň technológie poskytovateľa	Nové trhy a nové príležitosti (napr. cestovný ruch)	Dopad ŽP-vplyv rôznych subjektov na ŽP	Politika vlády v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti	Zmena postojov k lokálnemu rozvoju
Zmeny postojov a správania-aktívny tretí sektor	Dostupná technológia a využívaná technológia	Klesajúce trhy v niektorých poskytovaných službách	Možnosti obnovy a tvorby ŽP	Štandardy na politickej scéne domáce a štrukturálna politika Európskej únie	Organizačná kultúra, zmena životného štýlu
Zmeny správania obyvateľov	Technológia využívaná obyvateľmi, podnikateľmi	Dostupnosť finančných zdrojov	Politika ŽP	Legislatívne zmeny	Tímová spolupráca
Móda	Kontakt s obyvateľmi prostredníctvom technológie	Daňová politika	Podpora tvorby a ochrany ŽP	Zmena vlády ako výsledok volieb	Osobné hodnoty

Zdroj: vlastné spracovanie

Časť A.III Zhodnotenie súčasného stavu územia

Zhodnotenie súčasného stavu územia je spracované formou SWOT analýzy. Bola vypracovaná najmä na základe dotazníkového prieskumu, vykonaného medzi obyvateľmi obce.

SWOT analýza (Silné stránky, slabé stránky, príležitosti, ohrozenia)

Cieľom analýzy SWOT je zhodnotenie doterajšieho stavu obce prostredníctvom zhrnutých informácií v analytickej časti. Jedná sa o sumárne zhrnutie silných a slabých stránok obce ako aj možných príležitostí a hrozieb.

Silné stránky obce predstavujú potenciálne faktory ďalšieho rozvoja obce vo všetkých základných oblastiach. Vytvárajú východiskovú základňu pre stanovenie reálnych rozvojových cieľov.

Slabé stránky obce predstavujú limitujúce faktory rozvojových zámerov a oblastí, na ktoré treba sústrediť pozornosť orgánov samosprávy.

Príležitosti (šance) sú faktormi, ktoré umožňujú pri ich využití naplnenie rozvojových zámerov obce, ich reálnosť a urýchlenie. Poznanie reálnych príležitostí je východiskom stanovenia splniteľných rozvojových cieľov.

Ohrozenia (riziká) predstavujú skutočnosti, ktoré môžu negatívne ovplyvniť resp. spomaliť realizáciu strategických cieľov rozvoja obce. Dôsledná analýza možností vzniku rizík na celospoločenskej i komunálnej úrovni predstavuje predovšetkým analýzu možností pri zabezpečovaní finančných zdrojov.

Na základe výsledkov SWOT analýzy je možné vytvoriť optimálnu a ideálnu stratégiu pre rozvoj obce.

SWOT analýza silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození poskytla prehľad potenciálnych obmedzení i možností pri ďalšom rozvoji obce. Na základe zhodnotenia SWOT analýzy je nevyhnutné stanoviť priority strategických cieľov v jednotlivých oblastiach a prijať opatrenia na zabezpečenie ich dosiahnutia. Analýza príležitostí a ohrození umožňuje odhaliť doteraz nevyužitú šancu a súčasne definovať riziká, s ktorými sa samospráva môže v ďalšom období stretnúť.

Tabuľka 22 SWOT analýza ekonomickej oblasti

Ekonomická oblasť	
Silné stránky	Slabé stránky
poloha obce (koncová obec) jazdí málo áut blízkosť okresného mesta – Stropkov, blízkosť krajského mesta – Prešov dlhoročná história obce a tradície existencia Urbárska spoločnosť - pozemkové spoločenstvo Vyšná Olšava propagácia obce prostredníctvom internetu a iných komunikačných médií	zlý technický stav miestnych komunikácií (MK) chýbajú chodníky nevyhovujúci technický a energetický stav obecných budov (stará budova MŠ) nedostatok parkovacích miest nízka úroveň služieb cestovného ruchu, nie je vypracovaný územný plán obce
Príležitosti	Ohrozenia
rekonštrukcia miestnych komunikácií (MK), rekonštrukcia obecných budov revitalizácia verejných priestranstiev výstavba oddychovej a parkovacej zóny vypracovanie územného plánu obce podpora vytvárania zón pre IBV	poškodzovanie miestnych komunikácií zaťaženie obytného prostredia nákladnou dopravou znečistenie ovzdušia hlukom, prachom, vibráciami kontaminácia pôdy ohrozovanie bezpečnosti a zdravia obyvateľov znehodnotenie obecného majetku zvyšovanie prevádzkových nákladov nepriaznivý ekonomický a sociálny vývoj v spoločnosti, existenčné

	podmienky pre zabezpečenie rodiny nedostatok finančných prostriedkov určených na rozvoj a renováciu obce
--	--

Tabuľka 23 SWOT analýza sociálnej oblasti

Sociálna oblasť a občianska vybavenosť	
Silné stránky	Slabé stránky
existencia kultúrneho domu existencia Domu smútku existencia predškolského a školského zariadenia priamo v obci kostol denný stacionár	chýba priestor na voľnočasové activity chýba telocvična a bezpečné detské ihrisko pre deti MŠ a ZŠ absencia pošty v obci
Príležitosti	Ohrozenia
vybudovanie telocvične pre ZŠ a MŠ oplotenie ZŠ a MŠ vybudovanie detského ihriska pre ZŠ a MŠ vybudovanie dopravného ihriska vybudovanie skateparku organizácia kultúrnych a športových podujatí	zhoršujúca sa sociálna situácia niektorých skupín obyvateľstva nedostatočná podpora zo strany VÚC a štátu vo sfére občianskej vybavenosti rozpad spoločenských, komunitných a rodinných vzťahov

Tabuľka 24 SWOT analýza environmentálnej oblasti

Environmentálna oblasť	
Silné stránky	Slabé stránky
pokojné a tiché prostredie krásna príroda zdravé ŽP relatívne nízka frekvencovanosť dopravy plynofikácia obce dostatok priestorov pre budovanie oddychových zón v obci zabezpečený odvoz TKO a separovaný zber prítomnosť kompostérov v domácnostiach k zhodnocovaniu biologicky rozložiteľného odpadu	chýba ČOV nedokončený vodovod v obci nedokončená kanalizácia chýba zberný dvor chýba optický internet a TV všeobecný nezáujem znečisťovateľov na zlepšovaní ŽP a odstraňovaní príčin existencie divokých skládok nedostatočná ochrana obyvateľov pred búrkami a prívalovými dažďami
Príležitosti	Ohrozenia
bezpečné odvádzanie odpadových vôd dobudovaním kanalizácie a výstavbou ČOV v obci dobudovanie verejného vodovodu vybudovanie zberného dvora zabezpečenie optického internetu a TV sanácia miest s nezákonne umiestneným odpadom možnosti získania finančných prostriedkov z fondov EÚ a štátneho rozpočtu	ohrozovanie čistoty spodných vôd septikmi nárast množstva vznikajúceho komunálneho odpadu poškodenie majetku obce a obyvateľov obce ohrozenie zdravia vytváranie nepovolených, tzv. divokých skládok

Časť B - Strategická časť

Strategická časť programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Vyšná Olšava na roky 2026-2030 s výhľadom do roku 3035 nadväzuje na analytickú časť, ktorá je založená na komplexnej analýze územia. Táto časť PHSR obsahuje stratégiu rozvoja obce s ohľadom na jej vnútorné danosti a špecifiká.

Táto časť obsahuje:

- víziu územia,
- výber a popis strategických cieľov v jednotlivých politikách - oblastiach rozvoja (hospodárska, sociálna, environmentálna).

Pre stanovenie rozvojovej stratégie obce je nevyhnutné rešpektovať varianty rozvoja územných celkov vyššej úrovne. Súčasťou strategickú časti je strategická vízia, formulácia a návrh stratégie rozvoja, ako aj formulácia cieľov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti, ako aj v ďalších čiastkových oblastiach.

Vízia, ciele a priority

Hlavným zmyslom tvorby predloženej stratégie je vytvoriť východiskové podmienky (ciele) k zvýšeniu záujmu obyvateľov a samosprávy k tomu, aby sa vlastnými silami snažili o zvýšenie kvality života na základe harmonického rozvoja zdravého životného prostredia, udržovania prírodných a kultúrnych hodnôt územia a rozvoja hospodárstva.

Vízia stratégie územia Slovenska 2030: „Slovensko je krajina s vysokou životnou úrovňou, kvalitnými verejnými službami a zdravým životným prostredím pre všetkých obyvateľov“. Ekonomický rozvoj sa opiera o inovácie a odvetvia s vysokou pridanou hodnotou, čo vedie k rastu životnej úrovne obyvateľov pri vyváženom pomere pracovného a rodinného života.

Vízia Prešovského samosprávneho kraja v regionálnom rozvoji: „Vzájomná spolupráca jednotlivých aktérov z akademickej, podnikateľskej a verejnej obce s cieľom mobilizácie sociálneho kapitálu obyvateľov Prešovského kraja pri hľadaní riešení aktuálnych problémov v oblasti regionálneho rozvoja“.

Vízia a cieľ rozvoja obce Vyšná Olšava ako prepojenie analytickej fázy strategického plánovania s plánovacou časťou bol na základe predchádzajúcich analýz a spracovaných charakteristík definovaný nasledovne:

Vízia: „Obec Vyšná Olšava bude bezpečným a atraktívnym miestom, ktorá cieľavedomým rozvojom zabezpečí ekonomický rast, zvýšenie vzdelanosti a kvalitný život svojich obyvateľov.“

Strategický cieľ: „Vytvárať podmienky k zvýšeniu kvality života obyvateľov obce a atraktivity obce efektívnym využívaním prírodných, kultúrnych a ľudských zdrojov pri zabezpečení trvalo udržateľného rozvoja a s uplatnením zásad ochrany životného prostredia.“

Nasledujúce tri ciele rozvoja vyjadruje hlavné oblasti, v ktorých by sa mala obec v najbližších rokoch rozvíjať a na rozvoj ktorých by sa mala zamerať. Sú prioritami, reprezentujúcimi hlavné oblasti smerovania finančnej a organizačnej podpory zo strany obce.

1. Technická infraštruktúra - Ekonomická oblasť
2. Šport a kultúra - Sociálna oblasť
3. Životné prostredie - Environmentálna oblasť

Tabuľka 25 Prehľad špecifických cieľov a opatrení v ekonomickej oblasti

Prioritná oblasť - Ekonomická (hospodárska)
Cieľ 1: Zlepšenie základných služieb v obci
Opatrenie 1.1 Optimálna sieť verejných budov
Opatrenie 1.2 Dostupné a bezpečné miestne komunikácie a verejné priestranstvá

Špecifický cieľ 1: Zlepšenie základných služieb v obci

Zdôvodnenie: Demografický vývoj obyvateľstva je spôsobený aj migráciou obyvateľstva za lepšími podmienkami. Úlohou tohto cieľa je budovať sociálnu infraštruktúru s dôrazom na zvýšenie kvality a efektivity ich služieb, kde je potrebné vytvoriť vhodné podmienky na bývanie, a tak udržať mladú generáciu v obci. Úlohou tohto cieľa je vybudovať základnú infraštruktúru a zabezpečiť kvalitatívnu a kvantitatívnu úroveň vybavenia zariadení infraštruktúry v obci, ktorá skvalitní život obyvateľom obce a ostatným návštevníkom obce

a vedie k zvýšeniu vidieckej ekonomiky. Odstránením havarijných situácií a zlepšením technicko - energetických vlastností na objektoch verejných budov sa znížia prevádzkové náklady, zníži sa environmentálna záťaž a zvýši sa estetická funkcia. Potrebne je zamerať sa hlavne na výstavbu nových bytov pre mladé rodiny a podporiť individuálnu bytovú výstavbu.

Tabuľka 26 Prehľad špecifických cieľov a opatrení v sociálnej oblasti

Prioritná oblasť - Sociálna
Cieľ 2: Budovanie a rozvoj kultúrnych, športových a voľno časových aktivít
Opatrenie 2.1 Vybudovanie kultúrnej a športovej infraštruktúry

Cieľ 2: Budovanie a rozvoj kultúrnych, športových a voľno časových aktivít

Zdôvodnenie: Zlepšenie možnosti voľno časových aktivít detí, mládeže a dospelých podporujúcich zdravý životný štýl. Najväčšími možnosťami pre kontakt a prácu s obyvateľmi do života obce je ich zaangažovanosť aj v oblasti kultúry a športu. Úlohou tohto cieľa je vybudovať sociálnu infraštruktúru s dôrazom na zvýšenie kvality a efektivity ich služieb.

Pre kvalitný vzdelávaco-výchovný proces a zabezpečenie bezpečnosti detí je potrebné vybudovať dopravné ihrisko, skatepark, detské ihrisko pre MŠ a ZŠ vrátane oplotenia, telocvičňu pre ZŠ a MŠ a zároveň rekonštruovať oplotenie areálu MŠ.

Tabuľka 27 Prehľad špecifických cieľov a opatrení v environmentálnej oblasti

Prioritná oblasť - environmentálna
Cieľ 3: Zlepšenie starostlivosti o životné prostredie a dobudovanie environmentálnej infraštruktúry
Opatrenie 3.1 Dostupná pitná voda a bezpečné odvádzanie odpadových vôd
Opatrenie 3.2 Ekonomický a ekologický systém odpadového hospodárstva

Špecifický cieľ 3: Zlepšenie starostlivosti o životné prostredie a vybudovanie environmentálnej infraštruktúry

Zdôvodnenie: Z dôvodu dostupnosti a dostatku hygienicky vyhovujúcej pitnej vody je potrebné riešenie verejného vodovodu v obci. S narastajúcou spotrebou vody a s tým spojeným vypúšťaním odpadových vôd je dôležité eliminovať vplyv negatívnych zložiek na životné

prostredie. Riešenie ochrany a tvorby ŽP vedie k uplatňovaniu separovania odpadov, a tým zníženiu množstva komunálneho odpadu a výskytu nelegálnych skládok.

Úlohou tohto cieľa je vybudovanie environmentálnej infraštruktúry a s uplatnením environmentálne vhodných technológií.

Časť C - Programová časť

Programová časť PHSR nadväzuje na strategickú časť. Obsahom sú opatrenia a projekty na zabezpečenie realizácie programu rozvoja, vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám.

Táto časť obsahuje:

- konkrétne opatrenia a projekty vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám,
- súbor ukazovateľov výsledkov a dosahov vrátane východiskových a cieľových hodnôt.

Konkrétne aktivity a opatrenia, ktoré samospráva plánuje realizovať v strednodobom horizonte sú uvedené v nasledujúcom formulári.

Opatrenia a aktivity

Tabuľka 28 Prehľad opatrení a projektov podľa prioritných oblastí

Opatrenie	Projekt	Prioritná oblasť /oblasť
Opatrenie 1.1 Optimálna sieť verejných budov	Projekt 1.1.1 Rekonštrukcia budovy starej MŠ	Ekonomická/ sociálna/environmentálna
Opatrenie 1.2 Dostupné a bezpečné miestne komunikácie a verejné priestranstvá	Projekt 1.2.1 Rekonštrukcia miestnych komunikácií	Ekonomická/ sociálna/environmentálna
	Projekt 1.2.2 Vybudovanie chodníkov v obci	Ekonomická/ sociálna/environmentálna
	Projekt 1.2.3 Výstavba oddychovej a parkovacej zóny	Ekonomická/ sociálna/environmentálna
	Projekt 1.2.4 Optický kábel na internet a TV	Ekonomická/ sociálna/ environmentálna
	Projekt 1.2.5 Podpora vytvárania zón pre IBV	Ekonomická/ sociálna
	Projekt 1.2.6 Vypracovanie územného plánu obce	Ekonomická/ sociálna
Opatrenie 2.1 Vybudovanie športovej	Projekt 2.1.1 Detské ihrisko pre ZŠ a MŠ	Sociálna
	Projekt 2.1.2 Telocvična pre deti ZŠ a MŠ	Sociálna

kultúrnej infraštruktúry	Projekt 2.1.3 Dopravné ihrisko	Sociálna
	Projekt 2.1.4 Skatepark	Sociálna
	Projekt 2.1.5 Oplotenie ZŠ a MŠ	Sociálna
Opatrenie 3.1 Dostupná pitná voda a bezpečné odvádzanie odpadových vôd	Projekt 3.1.1 Dobudovanie verejného vodovodu	Environmentálna
	Projekt 3.1.2 Dobudovanie kanalizácie a vybudovanie ČOV	Environmentálna
Opatrenie 3.2 Ekonomický a ekologický systém odpadového hospodárstva	Projekt 3.2.1 Vybudovanie zberného dvora	Environmentálna
	Projekt 3.2.2 Sanácia miest s nezákonne umiestneným odpadom	Environmentálna

Zdroj: vlastné spracovanie

Tabuľka 29 Tabuľka ukazovateľov výsledkov, dopadov

Projekt	Výsledok	dopad/ukazovateľ
Projekt 1.1.1 Rekonštrukcia budovy starej MŠ	zrekonštruovaná obecná budova	počet prvkov verejnej infraštruktúry, počet obyvateľov, ktorí budú mať prospech z projektu zlepšenie technického stavu a estetická funkcia
Projekt 1.2.1 Rekonštrukcia miestnych komunikácií	výmena asfaltového krytu, podlažia, všetky vrstvy asfaltu..	počet km rekonštruovaných ciest, počet obyvateľov, ktorí budú mať prospech z projektu
Projekt 1.2.2 Vybudovanie chodníkov v obci	vybudované nové chodníky pozdĺž celej obce	počet km novovybudovaných chodníkov, počet obyvateľov, ktorí budú mať prospech z projektu
Projekt 1.2.3 Výstavba oddychovej a parkovacej zóny	výstavba parkovísk s mobiliárom	počet prvkov verejnej infraštruktúry počet obyvateľov, ktorí budú mať prospech z projektu
Projekt 1.2.4 Optický kábel na internet a TV	sprístupnenie internetovej siete	počet obyvateľov, ktorí budú mať prospech z projektu
Projekt 1.2.5	vybudovanie prípojok a komunikácií	počet obyvateľov, ktorí budú mať prospech z projektu

Podpora vytvárania zón pre IBV		
Projekt 1.2.6 Vypracovanie územného plánu obce	územný plán obce	počet obyvateľov, ktorí budú mať prospech z projektu
Projekt 2.1.1 Detské ihrisko pre ZŠ a MŠ	nové detské ihrisko – hracia plocha pre deti	počet hracích prvkov; počet detí, ktorí budú mať prospech z projektu
Projekt 2.1.2 Telocvičňa pre deti ZŠ a MŠ	vybudovanie novej telocvične	počet detí, ktorí budú mať prospech z projektu
Projekt 2.1.3 Dopravné ihrisko	nové dopravné ihrisko	počet obyvateľov, ktorí budú mať prospech z projektu
Projekt 2.1.4 Skatepark	vybudovanie skate parku pre mládež	počet prvkov verejnej infraštruktúry počet obyvateľov, ktorí budú mať prospech z projektu
Projekt 2.1.5 Oplotenie ZŠ a MŠ	nové oplotenie	počet obyvateľov, ktorí budú mať prospech z projektu
Projekt 3.1.1 Dobudovanie verejného vodovodu	dokončenie a kolaudácia vodovodu	počet km vodovodu, počet napojených domácností v obci, počet obyvateľov, ktorí budú mať prospech z projektu
Projekt 3.1.2 Dobudovanie kanalizácie a vybudovanie ČOV	dokončenie a kolaudácia kanalizácie, výstavba novej ČOV	počet km kanalizácie, počet napojených domácností v obci, počet obyvateľov, ktorí budú mať prospech z projektu
Projekt 3.2.1 Vybudovanie zberného dvora	výstavba zberného dvora	počet obyvateľov, ktorí budú mať prospech z projektu
Projekt 3.2.2 Sanácia miest s nezákonne umiestneným odpadom	vyčistenie čiernych skládok	množstvo zlikvidovaného odpadu v tonách; počet obyvateľov, ktorí budú mať prospech z projektu

Zdroj: vlastné spracovanie

Časť D - Realizačná a finančná časť

Realizačná časť sa zameriava na popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie programu rozvoja obce. Systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce na základe stanovenia merateľných ukazovateľov a vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce formou akčných plánov.

Táto časť obsahuje:

- popis úloh jednotlivých partnerov pri realizácii PHSR,
- popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie PHSR,
- systém monitorovania a hodnotenia,
- akčný plán - vecný a časový harmonogram realizácie jednotlivých opatrení a projektov.

Akčný plán obce obsahuje predstavuje konkrétny harmonogram činností/projektov/aktivít, ktoré súvisia s rozvojom obce v nadväznosti na prioritné oblasti ekonomicko-sociálneho rozvoja. Plán vychádza zo stratégie, je jej logickou súčasťou a realizuje sa prostredníctvom konkrétnych projektov a aktivít. Plán obsahuje predpokladané termíny plnenia úloh, zoznam inštitúcií zodpovedných za ich plnenie a predpokladané zdroje financovania. Výška nevyhnutných finančných prostriedkov je uvedená pri jednotlivých projektoch a opatreniach. Sumy uvedené v PHSR sú určené odhadom, nakoľko bez spracovania príslušnej projektovej dokumentácie nie je možné určiť presnú sumu kalkulovanú na jednotlivé projekty. Niektoré projekty/aktivity sa budú realizovať v rámci bežnej prevádzky samosprávy. Iné budú vyžadovať náročnejšie zdroje z hľadiska finančného a personálneho zabezpečenia.

Zdroje, ktoré sa samospráva pokúsi získať na realizáciu opatrení a aktivít uvedených v PHSR sú najmä (ale nie len):

1. bankové úvery
2. rozpočet samosprávneho kraja
3. rozpočet obce (vlastné zdroje)
4. štátne dotácie z účelových fondov (Štátny fond rozvoja bývania, Environmentálny fond...)
5. financovanie z národných projektov (úradu práce, sociálnych vecí a rodiny- AOTP...)
6. európske štrukturálne a investičné fondy

7. účelové fondy zahraničných zastupiteľstiev v SR
8. neinvestičné fondy, nadácie
9. sponzorské dary podnikateľov, súkromných osôb, neziskového sektora

Dôležitým doplnkovým zdrojom finančného zabezpečenia podpory regionálneho rozvoja môžu byť prostriedky nenávratného finančného príspevku zo štrukturálnych fondov Európskej únie Európskeho fondu regionálneho rozvoja a Európskeho sociálneho fondu.

Možnosť získať verejné finančné zdroje z rozpočtu Európskej únie a národného rozpočtu Slovenskej republiky je často previazaná na schopnosť obce spolufinancovať rozvojové projekty z vlastných zdrojov, prípadne zo zdrojov súkromných investorov. Prehľadné usporiadanie rozvojových zámerov umožní obci orientovať sa v škále dostupných podporných zdrojov, ako aj podmienok sprevádzajúcich získanie týchto zdrojov. Financovanie jednotlivých projektov sa bude realizovať z viacerých zdrojov, pričom závisieť bude od aktuálnej finančnej situácie obce a aktuálnych potrieb. Financovanie sa bude opierať nie len o zdroje obce, národné zdroje, zdroje z európskych štrukturálnych a investičných fondov, zdroje VÚC, súkromné, ale aj ďalšie zdroje. Finálna podoba a konkrétna výška investícií bude známa po vypracovaní projektovej dokumentácie a bude vychádzať okrem iného aj z procesov verejného obstarávania.

Tabuľka 30 Akčný plán obce Vyšná Olšava

Projekt	Časový horizont realizácie	Predpokladaný rozpočet €	Zdroje financovania
Projekt 1.1.1 Rekonštrukcia budovy starej MŠ	2026-2035	500 000,00	rozpočet obce, EŠIF, ŠR
Projekt 1.2.1 Rekonštrukcia miestnych komunikácií	2026-2035	100 000,00	rozpočet obce, EŠIF, ŠR
Projekt 1.2.2 Vybudovanie chodníkov v obci	2026-2035	300 000,00	rozpočet obce, EŠIF, ŠR
Projekt 1.2.3 Výstavba oddychovej a parkovacej zóny	2026-2035	100 000,00	rozpočet obce, EŠIF, ŠR
Projekt 1.2.4 Optický kábel na internet a TV	2026-2035	300 000,00	rozpočet obce, EŠIF, ŠR
Projekt 1.2.5	2026-2035	500 000,00	rozpočet obce, EŠIF, ŠR

Podpora vytvárania zón pre IBV			
Projekt 1.2.6 Vypracovanie územného plánu obce	2026-2035	50 000,00	rozpočet obce, EŠIF, ŠR
Projekt 2.1.1 Detské ihrisko pre ZŠ a MŠ	2026-2035	200 000,00	rozpočet obce, EŠIF, ŠR
Projekt 2.1.2 Telocvična pre deti ZŠ a MŠ	2026-2035	500 000,00	rozpočet obce, EŠIF, ŠR
Projekt 2.1.3 Dopravné ihrisko	2026-2035	25 000,00	rozpočet obce, EŠIF, ŠR
Projekt 2.1.4 Skatepark	2026-2035	200 000,00	rozpočet obce, EŠIF, ŠR
Projekt 2.1.5 Oplotenie ZŠ a MŠ	2026-2035	100 000,00	rozpočet obce, EŠIF, ŠR
Projekt 3.1.1 Dobudovanie verejného vodovodu	2026-2035	300 000,00	rozpočet obce, EŠIF, ŠR
Projekt 3.1.2 Dobudovanie kanalizácie a vybudovanie ČOV	2026-2035	1 000 000,00	rozpočet obce, EŠIF, ŠR
Projekt 3.2.1 Vybudovanie zberného dvora	2026-2035	600 000,00	rozpočet obce, EŠIF, ŠR, VVS
Projekt 3.2.2 Sanácia miest s nezákonne umiestneným odpadom	2026-2035	50 000,00	rozpočet obce, EŠIF, ŠR

Zdroj: vlastné spracovanie

Administratívne, organizačné a inštitucionálne zabezpečenie PHSR

Vypracovaním a schválením PHSR plní obec základný princíp regionálnej politiky. Týmto princípom je princíp programovania. Implementácia konkrétnych projektov a aktivít si bude vyžadovať konkrétne osoby, ktoré budú predmetné projekty/aktivity uskutočňovať a preberať za ich realizáciu zodpovednosť. Vzhľadom na nedostatok interných obecných pracovníkov je predpoklad využitia externých odborníkov na zastrešenie konkrétnych projektov a aktivít.

Riadiacim orgánom PHSR na úrovni obce je obecné zastupiteľstvo. Výkonným orgánom PHSR na úrovni obce je starosta obce. Starosta zodpovedá za celý systém riadenia PHSR, ako aj za systém čerpania získaných dotácií, použitia úverových zdrojov a v prípade získania pomoci

štrukturálnych fondov aj za čerpanie tejto pomoci. Administratívne zabezpečenie PHSR je nevyhnutným predpokladom jeho plnenia. Realizácia PHSR si vyžaduje systematickosť vo všetkých postupoch od prípravy až po realizáciu. Zastupiteľstvo každoročne schvaľuje hodnotiace a monitorovacie správy a rozhoduje o prípadných zmenách a aktualizácii programu.

Systém monitorovania a hodnotenia

Hlavným cieľom systému monitorovania a hodnotenia je získavanie informácií a reálnom plnení PHSR a o jeho prípadnom negatívnom vývoji. Ak bude systém monitorovania a hodnotenia dobre nastavený, týmto dôsledkom môže dôjsť k prípadnej zmene spôsobu realizácie PHSR a podľa potreby aj definovanie a prijatie nových opatrení. Monitorovanie programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja sa bude vykonávať priebežne počas celého trvania PHSR až do ukončenia jeho platnosti. Výstupom monitorovania PHSR je monitorovacia správa za príslušný rok v rámci implementácie projektov z európskych štrukturálnych fondov.

Tabuľka 31 Plán hodnotenia a monitorovania

Plán priebežných hodnotení PHSR		
Typ hodnotenia	Vykonať prvýkrát	Dôvod vykonania/periodicita
Strategické hodnotenie	Najskôr v roku 2027	Podľa rozhodnutia obce a vzniknutej spoločenskej potreby
Operatívne hodnotenie	V prípade potreby	Kontrola súladu PHSR s reálnou situáciou
Tematické hodnotenie časti PHSR	2027	Téma hodnotenia identifikovaná ako riziková časť vo výročnej monitorovacej správe za predchádzajúci kalendárny rok
Ad hoc mimoriadne hodnotenie	V prípade potreby	Pri značnom odklone od stanovených cieľov, pri návrhu na opravu a doplnenie PHSR
Ad hoc hodnotenie celého PHSR alebo jeho časti	2026-2035	Na základe rozhodnutia starostu, kontrolného orgánu, auditu, pripomienok poslancov

Záver

Tabuľka 32 Schválenie PHSR

Schválenie PHSR	
Dokument	– <u>Názov:</u> Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Vyšná Olšava na roky 2026 – 2030 s výhľadom do roku 2035 – <u>Štruktúra dokumentu:</u> dokument je štruktúrovaný podľa zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja a regionálneho rozvoja
Spracovanie	– <u>Forma spracovania:</u> Spracovanie PHSR vykonala obec na základe externého odborného poradenstva.
Schválenie	– <u>Návrh na uznesenie zastupiteľstva:</u> „Obecné zastupiteľstvo obce Vyšná Olšava schvaľuje Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Vyšná Olšava na roky 2026 – 2030 s výhľadom do roku 2035“

Prílohy PHSR

- Príloha č. 1 - Zoznam skratiek použitých v PHSR
- Príloha č. 2 - Zoznam tabuliek, grafov a obrázkov

Príloha č. 1 - Zoznam skratiek použitých v PHSR

EŠIF	Európske Štrukturálne a Investičné Fondy
EÚ	Európska Únia
ha	hektár
MK	Miestne komunikácie
OcÚ	Obecný úrad
OP	Operačný Program
PHSR	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja
SODB	Sčítanie Obyvateľov, Domov a Bytov
ŠR	Štátny rozpočet
ŠÚ SR	Štatistický Úrad Slovenskej Republiky
VÚC	Vyšší územný celok
VVS	Východoslovenská vodárenská spoločnosť
ŽP	Životné Prostredie

Príloha č. 2 - Zoznam tabuliek, grafov a obrázkov

Tabuľka 1 Dôležitosť vypracovania PHSR.....	5
Tabuľka 2 Zámer spracovania PHSR.....	5
Tabuľka 3 Harmonogram spracovania PHSR.....	6
Tabuľka 4 Základné charakteristiky obce Vyšná Olšava.....	8
Tabuľka 5 Základné polohopisné údaje obce Vyšná Olšava	8
Tabuľka 6 Pôdny fond v obci Vyšná Olšava v r. 2024	14
Tabuľka 7 Štruktúra pôdných typov poľnohospodárskych pôd v okrese Stropkov	15
Tabuľka 8 Prehľad CHVÚ v okrese Stropkov	17
Tabuľka 9 Prehľad CHÚ v okrese Stropkov	18
Tabuľka 10 Prehľad počtu detí v MŠ v obci Vyšná Olšava.....	25
Tabuľka 11 Prehľad počtu detí v ZŠ v obci Vyšná Olšava.....	25
Tabuľka 12 Údaje o obyvateľoch obce Vyšná Olšava SODB 2021	28
Tabuľka 13 Údaje o domoch v obci Vyšná Olšava SOBD2021	29
Tabuľka 14 Údaje o bytoch v obci Vyšná Olšava SOBD2021	29
Tabuľka 15 Vývoj počtu obyvateľov v obci Vyšná Olšava od roku 2020 - 2024	30
Tabuľka 16 Prirodzený prírastok a úbytok obyvateľstva v obci od roku 2020 - 2024	31
Tabuľka 17 Prírastok obyvateľstva sťahovaním v obci od roku 2020 - 2024.....	31
Tabuľka 18 Súvaha - bilancia aktív a pasív obce Vyšná Olšava	36
Tabuľka 19 Výkaz ziskov a strát obce Vyšná Olšava.....	36
Tabuľka 20 Rozpočtové hospodárenie obce Vyšná Olšava	37
Tabuľka 21 STEEP analýza (analýza externého prostredia).....	40
Tabuľka 22 SWOT analýza ekonomickej oblasti	42
Tabuľka 23 SWOT analýza sociálnej oblasti	43
Tabuľka 24 SWOT analýza environmentálnej oblasti	44
Tabuľka 25 Prehľad špecifických cieľov a opatrení v ekonomickej oblasti.....	46
Tabuľka 26 Prehľad špecifických cieľov a opatrení v sociálnej oblasti	47
Tabuľka 27 Prehľad špecifických cieľov a opatrení v environmentálnej oblasti	47
Tabuľka 28 Prehľad opatrení a projektov podľa prioritných oblastí	49
Tabuľka 29 Tabuľka ukazovateľov výsledkov, dopadov.....	50
Tabuľka 30 Akčný plán obce Vyšná Olšava.....	53
Tabuľka 31 Plán hodnotenia a monitorovania	55
Tabuľka 32 Schválenie PHSR.....	56
 Graf 1 Vývoj počtu obyvateľov v r. 2020 – 2024 v obci Vyšná Olšava.....	30
Graf 2 Počet obyvateľov podľa pohlavia v roku 2024 v obci Vyšná Olšava.....	30

Obrázok 1 Budova obecného úradu	8
Obrázok 2 Poloha obce Vyšná Olšava	9
Obrázok 3 Pohľad na obec Vyšná Olšava	9
Obrázok 4 Chrám počatia svätého Jána Krstiteľa vo Vyšnej Olšave.....	20
Obrázok 5 Dom smútku v obci Vyšná Olšava	20
Obrázok 6 Budova požiarnej zbrojnice v obci Vyšná Olšava.....	20
Obrázok 7 Amfiteáter v obci Vyšná Olšava.....	21
Obrázok 8 Rodák Michal Baluďanský	21
Obrázok 9 Erb obce Vyšná Olšava	Obrázok 10 Vlajka obce Vyšná Olšava 22
Obrázok 11 Základná škola v obci Vyšná Olšava.....	26
Obrázok 12 Materská škola v obci Vyšná Olšava.....	26
Obrázok 13 Schéma stromu problémov	33